

**JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI
TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA**

Debrecen, 2014.

**JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI
PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA**

**JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI
PROGRAM 2014-2020
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA
2014**

**A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020
Területi hatásvizsgálata
a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat megbízásából készült.**

**Készítette az
Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.**

**Készítette: Dr. Kovács Krisztina
Minőségbiztosítást végezte:
Bánfi Gábor**

2014.

Nyilatkozat

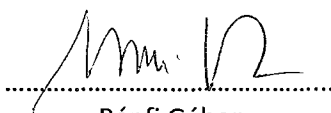
A Területfejlesztési program Területi hatásvizsgálatának elkészítése az alábbi jogszabályoknak megfelelően, azokkal összhangban készült:

- 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól,
- 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról,
- 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről.

A Területi hatásvizsgálat környezeti értékelési részét a 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet szerinti szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő végezte el.

Dr. Mező Ferenc
ügyvezető

Bánfi Gábor
szakértő

(SZKV-hu/09-1129, SZKV-le/09-1129,
SZKV-vf/09-1129, SZKV-zr/09-1129)

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Tartalomjegyzék

1. A Területi hatásvizsgálat kidolgozási folyamatának ismertetése.....	6
1.1. Előzmények, a területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata.....	6
1.2. A Területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk	7
1.2.1. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódás	7
1.2.2. A Területi hatásvizsgálat készítése során tett javaslatok hatása a terv, illetve program alakulására.....	8
1.2.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a Területi hatásvizsgálat készítése során történő figyelembevétele	8
1.2.4. A Területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai.....	11
2. A megyei Területfejlesztési program rövid ismertetése, összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal, programokkal.....	13
2.1. A megyei Területfejlesztési program főbb céljainak, tartalmának, prioritás-rendszerének összefoglaló ismertetése	13
2.2. A Területfejlesztési Program összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket, környezet-és természetvédelmi szempontokat.....	20
2.3. A megyei Területfejlesztési Program prioritásrendszerének társadalmi, gazdasági, környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása.....	36
2.4. A jelenlegi társadalmi, gazdasági és környezeti állapotnak a megyei Területfejlesztési Programmal összefüggésben levő elemeinek ismertetése, problémák, konfliktusok felvetése	38
2.5. A Területfejlesztési Programban javasolt terület-felhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos észrevételek.....	50
3. A megvalósítás hatásainak feltárása, javaslatok megfogalmazása	51
3.1. A prioritások megvalósulása esetén társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból várhatóan közvetett vagy közvetlen hatást kiváltó tényezők feltárása és a negatív hatások elkerülésére, csökkentésére irányuló javaslatok megfogalmazása.....	51
4. Javaslat társadalmi, gazdasági, környezeti szempontú intézkedésre	72
4.1. A Program érvényesülése során fellépő, társadalomra, gazdaságra, környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vonatkozó javaslatok	72
4.2. Javaslat olyan társadalmi, gazdasági, környezeti szempontokra, intézkedésekre, melyeket más tervek, illetve programok esetében figyelembe kellene venni	74
5. Összefoglalás	75

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Jogszabálygyűjtemény és használt rövidítések jegyzéke

2/2005. (I.11.) Kormányrendelet	2/2005. (I.11.) Kormányrendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
218/2009. (X.6.) Kormányrendelet	218/2009. (X.6.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól
Területfejlesztési törvény	1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
132/2010. (IV.21.) Korm. rendelet	az országhatárokon áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban, 1991. február 26-án elfogadott egyezményhez kapcsolódó, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott jegyzőkönyv kihirdetéséről
1995.évi LIII. törvény	1995.évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
2001/42/EK 2001. július 27. irányelve	az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK (2001. július 27.) irányelve.
ÉARFÜ Nonprofit Kft.	Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
JNSZMÖ	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat
K+F+I	kutatás+fejlesztés+innováció
KKV	kis- és középvállalkozások
Koncepció	Jász – Nagykun - Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014-2020
Program	Jász – Nagykun - Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020
NATURA 2000	EU ökológiai hálózata
OFTK	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OFK	Országos Fejlesztési Koncepció
OTK	Országos Területfejlesztési Koncepció
VGT	Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv
CLLD	Community-led Local Development Közösség-vezérelt helyi fejlesztési programok
HIR	A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által üzemeltetett Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer
tkm	Mértékegység, a szelvény torkolattól mért távolsága
mBf	Tengerszint feletti magasság, a Balti-tengeri alapsíkhoz viszonyítva
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KÖTIVIKÖTEFE	Közép-Tisza- vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
OKKP	Országos Környezeti Kármentesítési Program

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

1. A Területi hatásvizsgálat kidolgozási folyamatának ismertetése

1.1. Előzmények, a területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A területfejlesztés rendszerének megújítása keretében a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban Területfejlesztési törvény) 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január elsejei hatályba lépésével **a területfejlesztési feladatok területi szinten a megyei önkormányzatok hatáskörébe kerültek.** A megyei szint tervezési, fejlesztési koordinációs szerepe, feladatai keretében a megyei önkormányzat össze kell, hogy hangolja a kormányzat, az önkormányzat, a gazdasági szervezetek és a civil szféra fejlesztési elképzeléseit, és mind a tervezés, mind a végrehajtás során gondoskodnia kell a partnerség elvének érvényesítéséről is.

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben kiemelt szerepe van a megfelelően előkészített, megalapozott területi terveknek. A releváns dokumentumok elkészítése során a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletben (a továbbiakban a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet) foglaltak szerint kell eljárni.

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet rendelkezéseinek megfelelően a megyei önkormányzatoknak el kellett készíteniük a szükséges helyzetfeltáró munkarészeket, és az arra épülő megyei területfejlesztési koncepciót és programot a 2014-2020-as időszakra való felkészülés jegyében. A helyzetfeltáró munkarészt a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés a 290/2012 (XI.23) számú határozatával a további tervezés alapjául elfogadta. **A helyzetfeltáró munkarész alapján elindult a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozása** is, mely dokumentum egyeztetési változatát a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés a 195/2013 (III.27) számú határozatával közzétára bocsátotta, majd a közzététel lezárása után a 685/2013. (XII.16) számú határozatával a **Koncepciót jóváhagyólag elfogadta.**

A programozás további feladata – a kidolgozott megyei területfejlesztési koncepció és a tényleges fejlesztésekre vonatkozó projektgyűjtés közötti kapcsolatot teremtő – **megyei területfejlesztési program megalkotása**, amely az Európai Unió források igénybevételeivel és hazai forrásokkal megvalósítani kívánt konkrét fejlesztéseket tartalmazza. A program a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szerint stratégiai és operatív részekből áll.

A megyei területfejlesztési program a megyei területfejlesztési koncepció, a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet 3. számú melléklete 2. pontjában foglaltak és a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal „Iránymutatás a megyei szintű tervezési folyamat keretében elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához 2013.09.12.” című útmutató I. számú melléklete alapján került kidolgozásra.

A megyei területfejlesztési program tervezetének stratégiai részét 2013. november 8-án, Szolnokon megyei szakmai értekezlet tárgyalta. Az itt elhangzott és beérkezett írásos vélemények beépítésre kerültek. A Megyei Közgyűlés Tervezési és Monitoring Bizottsága pedig a 34/2013. (XI.13.) számú határozatával fogadta el a megyei területfejlesztési program stratégiai munkarészeinek I. változatát a

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

további tervezés alapjául. Az elkészült megyei Területfejlesztési Program egyeztetési változatát pedig a megyei önkormányzat Közgyűlése 2013. december 16-i ülésén a 686/2013. (XII.16.) számú határozatával 45 napos közzétára bocsátotta. A közzétételnek megfelelően 2013. december 20. és 2014. február 2. között zajlott.

Jogszabályi háttér

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet értelmében a megyei területfejlesztési koncepcióra és a területfejlesztési programra területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat készül. A területi hatásvizsgálat környezeti részét az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló **2/2005. (I.11.) Kormányrendelet** (a továbbiakban 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet) előírásainak megfelelően kell kidolgozni. Abban az esetben, ha a területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program tervezése és elfogadása azonos időpontban történik, egy területi hatásvizsgálat elkészítése is elegendő. Releváns jogszabály továbbá az országhatárokon áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espoóban, 1991. február 26-án elfogadott egyezményhez kapcsolódó, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló **132/2010. (IV.21.) Korm. rendelet**; a környezet védelmének általános szabályairól szóló **1995. évi LIII. törvény**, illetve az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló **2001/42/EK (2001. július 27.) irányelve**.

1.2. A Területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk

1.2.1. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódás

A megyei önkormányzatok a 2014-2020-as pénzügyi keret felhasználásának időszakára az eredményes felkészülés érdekében szorosan együttműködnek az operatív programok előkészítésében részt vevő megyei szintű szereplőkkel, valamint a regionális fejlesztési ügynökségekkel. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzattal (a továbbiakban JNSZMÖ) való együttműködés jegyében az **Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (a továbbiakban ÉÁRFÜ Nonprofit Kft.)** elkészítette a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepciót és Programot, illetve jelen dokumentummal készíti a **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020 (a továbbiakban program) Területi hatásvizsgálatát**.

A megyei önkormányzatoknak a megyei területfejlesztési koncepciót és programot az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (a továbbiakban OFTK) tartalmával összhangban kell elkészíteniük.

Az OFTK a 2005-ben külön tervdokumentumként készült Országos Fejlesztési Koncepció (a továbbiakban OFK) és az Országos Területfejlesztési Koncepció (a továbbiakban OTK) egy tervdokumentumaként készül, megteremtve ezáltal a fejlesztéspolitikai és területfejlesztési célok közvetlen összehangolását. Az OFTK legfontosabb feladataként hosszú távon (2030-ig), teljes tervezéssel, az érdekeltek bevonásával közös, egységes jövőképet vázol a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés terén. Emellett megalapozza a 2014-2020-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok (Partnerségi Megállapodás, operatív programok) koncepcionális kereteit. Az OFTK általános célkitűzése egy olyan átfogó keretrendszer vázolása, amely révén lehetővé válik a hazai fejlesztési célok és igények integrálása, azok területi dimenzióinak meghatározása. Lehetőséget teremt arra, hogy a gazdasági fejlődés és a környezeti fenntarthatóság szem előtt tartása mellett érvényesüljön az ágazati- a területi- és a fejlesztéspolitika összhangja.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A megyei területfejlesztési koncepció és program nem lehet tehát ellentétes sem az Országos Fejlesztési Koncepcióval, sem az Országos Területfejlesztési Koncepcióval, valamint a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban érvényesíteni kell a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból fenntartható fejlődés, az esélyegyenlőség, valamint a területi kohézió szempontjait.

A megyei területfejlesztési koncepciót és programot ugyanakkor csak az OFTK elfogadása és a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter állásfoglalásának beszerzését követően lehet elfogadni. Az OFTK 2012 vége óta tartó széleskörű szakmai konzultációja után az Országgyűlés a dokumentumot 2013. december 17-i ülésén elfogadta.

1.2.2. A Területi hatásvizsgálat készítése során tett javaslatok hatása a terv, illetve program alakulására

A 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 6. § kimondja, hogy a környezeti vizsgálat a terv, illetve program kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része.

A Területi hatásvizsgálat tartalmi követelményeinek meghatározásához a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet 9. számú mellékletében foglaltakat, valamint a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 4. számú mellékletének követelményeit vettük alapul. Mindezek kiegészítéseként a partnerség szellemében megkértük a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 3. számú mellékletében szereplő, a nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetében megjelölt szervezetek véleményét is, majd ezek után készítettük el jelen dokumentumot.

A környezeti hatásvizsgálat a tervezésnek tehát egy olyan eleme, mely lehetőséget teremt arra, hogy a **környezeti, fenntarthatósági szempontokat esetleg gyengítő célokat, a környezetre kockázatot jelentő beavatkozásokat már a Program kidolgozása során feltárja és javaslatokkal segítse** kidolgozóit e szempontok figyelembevételére.

A Koncepcióra elkészítendő Területi hatásvizsgálat küldetése a „korai riasztó” funkció, mely lehetővé teszi, hogy az érintettek (ideértve a tervezőket, döntéshozókat, és a végrehajtás szereplőit is) javítsák a megvalósítás és üzemeltetés környezeti és fenntarthatósági teljesítményét, elősegítse a környezetpolitikai célkitűzések végrehajtását. A Területi hatásvizsgálat kidolgozásának kiindulópontja az, hogy a Koncepció célrendszerének, illetve a Program prioritásrendszerének a környezet szempontjából hasznosnak kell lennie, és nem lehet egyetlen környezeti elemre, rendszerre sem számottevő káros hatása. Ez csak akkor érhető el, ha a releváns környezeti és fenntarthatósági célok mind horizontálisan, mind vertikálisan integrálódnak a Koncepció célkitűzéseibe. Mindezek alapján a készülő Területi hatásvizsgálat végső célja javaslatok megfogalmazása a Program környezeti teljesítményének javítására és a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesítésére.

1.2.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a Területi hatásvizsgálat készítése során történő figyelembevétele

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A Területi hatásvizsgálat folyamatának egyik alappillére az **aktív partnerség-építés**, melynek célja az érintett szakmai, tudományos és civil szervezetek, továbbá az érintett kormányzati szervek és hatóságok tájékoztatása és bevonása a tervezési folyamatba.

A 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet 7. § értelmében a környezeti vizsgálat konkrét **tartalmának és részletezettségének megállapításához a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét is szükséges kikérni**. A nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetében a Kormányrendelet 3. számú mellékletének értelmében mindig részt kell, hogy vegyenek a felügyelőségek, a nemzeti parki igazgatóságok és a megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervei. A fenti szervek véleményeinek megkérésekor, azok megalapozásához tájékoztatást (Tematika) szükséges nyújtani a Programról a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 7. § (2) tartalmi előírásainak megfelelően.

A Kormányrendelet által előírt, részletezettségre vonatkozó tájékoztatást megtettük az érintett szervezetek felé, melyek az alábbiak voltak: **Közép-Tisza- Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség; Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság; Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság; Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve**. A tematika kialakításánál ezen szervezetek által küldött véleményeket vettük figyelembe. A felsorolt, Kormányrendelet által előírt szervezetek a jogszabály által meghatározott 30 napos véleményezési határidőig az alábbi véleményeket küldték meg:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve

A Hivatal véleménye szerint a rendelkezésére bocsátott dokumentáció az általános helyzetképet tükrözi, melynek figyelembevételével a fejlesztési irányok stratégiai céljaival egyetért. A Hivatal a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 9. §-a alapján a megyei területfejlesztési koncepció és program ellen közegészségügyi szempontból kifogást nem emelt. A 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdése alapján rögzíti, hogy a hatáskörébe tartozó jogszabályi előírások szerint környezeti vizsgálat szükségessége nem indokolt.

Közép-Tisza- Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

A Felügyelőség levelében jelzi, hogy a Koncepcióhoz készült és a Programhoz készülő Területi hatásvizsgálat készítése során is kikérte a dokumentumot készítő a Felügyelőség véleményét. A Felügyelőség jelezte, hogy a dokumentum alapjául szolgáló Helyzetfeltáró munkarésszel, annak hulladékgazdálkodásra és vízvédelmi szempontokra vonatkozó fejezetével, adattartalmával kapcsolatban kifogást emel, melyeket levelében részletesen megfogalmazott. A Program Területi hatásvizsgálatához megküldött Tematikára vonatkozóan megfogalmazott észrevételek alapján a Helyzetfeltáró munkarész átdolgozását követően az átdolgozott és frissített adattartalommal javasolja megalkotni a Területi hatásvizsgálatot. A Felügyelőség a zajvédelmi, a természet- és tájvédelmi elemekre vonatkozóan észrevételt nem fogalmazott meg, az egyeztetési anyagot elfogadta. A Felügyelőség tájékoztatást nyújtott a tekintetben is, hogy a Programhoz készülő Területi hatásvizsgálat készítése során szükséges a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság szakmai véleményét is beszerezni, ezért a dokumentum készítője e Hivatal állásfoglalását is megkérte. A Területi hatásvizsgálat készítője információ és adatkérési szándékkal levélben fordult a Felügyelőséghez annak érdekében, hogy a legfrissebb adatok beépítésével eleget tegyen a Hivatal által megfogalmazott elvárásoknak. A Hivatal adatszolgáltatással segítette a munkát.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés a Helyzetfeltárás című dokumentumot még a 290/2012 (XI.23) számú határozatával a további tervezés alapjául elfogadta. E dokumentum 2012-es elkészítésekor a készítő Team Pannon Kft. az akkor rendelkezésre álló és hozzáférhető adatok alapján

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

dolgozott és készítette el e dokumentum alapján a megyei Konceptiót is. A Helyzetfeltárást elkészítő cég számára az elkészült dokumentum átdolgozására a megrendelő megyei Önkormányzat megbízást nem adott, így a Program Területi hatásvizsgálatának készítésekor a rendelkezésre álló, kiinduló dokumentumban megfogalmazottakat vettük alapul, s ezt dolgoztuk át, egészítettük ki a Felügyelőség által jelzett elemekkel.

A Hivatal által elvárt aktualizálás elvégzésére levélben fordultunk a Vízügyi Igazgatósághoz is, hogy a megye víztározói tekintetében új információkhoz juthassunk, és a kapott adatok, információk beépítése megtörtént a vonatkozó fejezetben.

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság válaszelevelében jelezte, hogy a számukra megküldött területi hatásvizsgálat tartalma és részletezettsége az Igazgatóság számára megfelelő. Tekintve, hogy a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság működési területe csak nagyon kis részben (Tiszasas külterületének egy része) érinti a megye területét, így további véleményt a hatásvizsgálat kapcsán nem kívánnak megfogalmazni.

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

Az Igazgatóság levelében tájékoztatásul közli, hogy működési területe kizárólag Újszász község határában lévő Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzethez tartozó területe terjed ki. A Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet országos jelentőségű védett terület Újszászt is érintő része egyben európai szintű védelem (NATURA 2000) alatt is áll: érinti a kiemelt jelentőségű „Újszász-jászboldogházi gyepek” természet megőrzési területet, valamint a „Jászság” különleges madárvédelmi területet. Része továbbá az országos ökológiai hálózat magterület övezetének. Levelében a hatóság megerősíti, hogy a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 4. sz. mellékletében foglaltak alapján kell elkészíteni a hatásvizsgálatot, illetve jelzi, hogy azon fejezetek kidolgozása szükséges, melyek a táj-és természetvédelmi értékek vonatkozásában elemzik és értékeli a tervezett elképzelések várható hatásait.

A **Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság**, a **Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság** észrevételt, hozzászólást nem fogalmazott meg a Program Területi hatásvizsgálatához megküldött Tematikára vonatkozóan a rendelkezésre álló 30 napos határidőn belül.

Az elkészült Területi hatásvizsgálatot pedig a megrendelő megyei önkormányzat megküldi az érintett szervezetek számára véleményezésre a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 8. § (3) megfelelően. A környezet védelméért felelős szervek véleményezésén túlmenően a széles körű nyilvánosság bevonása is megtörténik. Legfőbb célcsoportjait a természetvédelemért, környezetvédelemért felelős szakmai szervezetek, civil szervezetek, valamint természetesen a megye lakossága jelentik. A tájékoztatás és partnerség-építés az alábbi módon történik:

Információhoz való hozzáférés:

- Honlap: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat honlapján való közzététel véleményezési lehetőséggel: www.jnszm.hu A dokumentum pontos elérési útvonala: http://www.jnszm.hu/feltolt/File/tfi/Programozas/jnsz_tf_program_2014_2020_kozvita_2013_12.pdf

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

1.2.4. A Területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai

A Területi hatásvizsgálat készítésekor a szükséges adatokat, legfontosabb információkat az alábbi, rendelkezésre álló, főként környezeti vonatkozású dokumentumok, háttér tanulmányok, nyilvános tanulmányok és stratégiák, programok szolgáltatták:

- EU 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program: Az Európai Bizottság „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, a 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról szóló javaslata felhívta a figyelmet arra, hogy létre kell hozni az uniós környezetvédelmi politika alakításának folyamatosságát biztosító hetedik környezetvédelmi cselekvési programot. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékonyabb, a természeti tőke védelmét és fejlesztését, valamint a polgárok egészségének és jólétének megóvását garantáló gazdaság irányába történő elmozdulás érdekében 2020-ig a hetedik környezetvédelmi cselekvési programnak kell biztosítania a környezetvédelmi szakpolitika jogi keretét, hosszú távon, egészen 2050-ig előre tekintve meghatározva az EU és a tagállamok által elérendő kilenc kiemelt célkitűzést.
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia: Az Országgyűlés a 18/2013. (III.28.) határozatával elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiát, mely a 2012-2024 közötti időszakban érvényesítendő fenntarthatósági elveket, célokat, beavatkozásokat rendszerezi. Az ország számára rendelkezésre álló hazai, vagy uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésekor érvényesíteni szükséges a keretstratégia elveit és javaslatait, illetve négyévente a stratégia felülvizsgálata szükséges.
- Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió: Integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit. A 2014-2020-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok (partnerségi megállapodás, operatív programok) megalapozását is szolgálja, valamint az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből, illetve az EU 2020 Stratégiához és a Nemzeti Reform Program vállalásaihoz illeszkedve hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg Magyarország számára. A kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 időtávlátában követni tervezett stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A társadalmi, kormányzati és területi egyeztetések során a társadalmi vitára bocsátott változatának tartalma véglegesedett, majd a dokumentumot az Országgyűlés 2013. december 17-i ülésén tárgyalta és jóváhagyta.
- Nemzeti Környezetvédelmi Program: a Program Magyarország környezetvédelmi programja, mely a 2009-2014 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg az ország környezetvédelmi célterületeit. Az ország fenntartható fejlődési pályára való átállását kívánja sajátos eszközeivel elősegíteni. A környezeti szempontok és összefüggések megjelenítésével, a társadalmi és gazdasági lehetőségekkel összehangolt, szükséges intézkedések meghatározásával rendszerbe foglalja a környezet védelmére irányuló célokat és feladatokat. A kilenc tematikus akcióprogram keretében a program nem csak a célokat, hanem a célok elérése érdekében szükséges intézkedéseket és az intézkedések

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

végrehajtásáért felelősöket – a kormányzattól, az önkormányzatokon keresztül a lakosságig – is nevesíti illetve mutatókat is meghatároz.

- Nemzeti Vidékstratégia: A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy a hazánk vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot, az életképes agrár- és élelmiszertermelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. A Stratégia megalkotásával és végrehajtásával a tárca a vidéki Magyarország egészének megújítására törekszik. Ennek érdekében négy átfogó területről; az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról, valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat.
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2020, a Konceptió Helyzetfeltáró és javaslattevő munkarésze: A Konceptió az érintett térség hosszútávra szóló céljait, átfogó céljait, illetve a nagytávon túlmutatóan szóló jövőképét fogalmazza meg. A Konceptió megalapozását a Helyzetfeltárás szolgáltatta. A Helyzetfeltárás és Konceptió, mint már a megyei Közgyűlés által elfogadott dokumentum került figyelembe vételre. A Helyzetelemzés szolgáltatta az adatot a Területi Hatásvizsgálat tematikájához szükséges tájékoztatás elkészítéséhez.
- Tisza Részvízgyűjtő Vízgyűjtő - Gazdálkodási Terv és VGT2: A vízgyűjtő-gazdálkodási terv (VGT) tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről rendelkezésre áll, az állapotértékelések eredményét, azt, hogy milyen problémák jelentkeznek a tervezési területen és ennek milyen okai azonosíthatók, továbbá, hogy milyen környezeti célokat tűzhetünk ki, és ezek eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.
Jelenleg folyamatban van a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv felülvizsgálata (VGT2), melynek keretében elsőként (2013. december 22-én) közzétették a Jelentős vízgazdálkodási problémákat (JVP), majd 2014 végére megtörténik a végleges felülvizsgált vízgyűjtő-gazdálkodási tervek nyilvánosságra hozatala. A VGT felülvizsgálat célja a VGT előző változatának közreadása óta eltelt változások összefoglalása, a környezeti célkitűzések irányába tett lépések számbavétele, a monitoring eredmények bemutatása, az elmaradt intézkedések feltárása, a megtett intézkedések összefoglalása. Az országos VGT2 kormányhatározattal történő kihirdetése 2016 tavaszára várható.
- Tisza-völgy komplex fejlesztési program: Tisza-völgy térségi programban történő együttes kezelését egyrészt a társadalmi-gazdasági hátrányok, másrészt az árvíz, a belvíz, az aszály és általánosságban az éghajlatváltozás okozta környezeti fenyegetettség megoldandó problémái indokolják. A térség felzárkóztatása, fenntartható fejlesztése szorosan kapcsolódik a kormány kiemelten kezelt komplex programjához, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztéséhez (VTT), melynek fő célkitűzése az árvízvédelem új típusú eszközökkel történő magas szintű biztosítása és az érintett térség terület- és vidékfejlesztése. Ennek keretében cél az árvízi tározók területén, valamint a kapcsolódó területeken a tájgazdálkodás meghonosításával és alkalmazásával a vízkészlet-gazdálkodás javítása, valamint a Tisza-menti települések infrastruktúrájának fejlesztése is, melyek a térség harmonikus fejlődésének alapfeltételei.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája: egymást kölcsönösen megerősítő három prioritást tart szem előtt. 1. Intelligens növekedés keretében a tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítását; melynek keretében erősíteni kívánja a jövőbeli növekedés alapjait képező tényezőket, a tudást és az innovációt. Ehhez szükségesek: az oktatás minőségének javítása, kutatási teljesítményünk fokozása, az innováció és tudástranszfer népszerűsítése. Az információs és kommunikációs technológiák teljes körű alkalmazása, valamint annak biztosítása, hogy az innovatív ötletekből olyan új termékek és szolgáltatások szülessenek, amelyek segítenek a növekedés és minőségi munkahelyek megteremtésében és abban, hogy kezeljük a társadalmi kihívásokat. 2. Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékony, fenntartható és versenyképes gazdaság megteremtése, többek között környezetbarát – technológiák fejlesztése, az IKT-t alkalmazó intelligens hálózatok bővítésének felgyorsítása, valamint a vállalkozások versenyképességének megerősítése, elsősorban a gyártásban és a kkv-k körében, illetve azáltal, hogy a fogyasztókat hozzásegítjük az erőforrás-hatékonyaság nagyra értékeléséhez. Ez a megközelítés hozzá segít, hogy megelőzzük a környezetkárosodást, a biodiverzitás csökkenését és az erőforrások nem fenntartható használatát, illetve erősíti majd a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót. 3. Inkluzív növekedés: azaz a magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése. A magas foglalkoztatottság, a készségek fejlesztésébe való beruházás, a szegénység leküzdése és a munkaerőpiac modernizálása, valamint képzési és szociális védelmi rendszerek révén az emberek képessé válnak az előttük álló változások felmérésére, a változások kezelésére és összetartóbb társadalom kialakítására.

A Területi hatásvizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez elsődleges adatgyűjtést, így a jelen fejezetben bemutatott dokumentumoknak a vizsgálat időpontjában rendelkezésre álló verziói, illetve a már elfogadott és közzétett nyilvános változatai jelentették a kiindulópontot. A Területfejlesztési Program a jogszabályi előírásoknak megfelelően a Területfejlesztési Konceptió mentén készült, ebből adódóan a Konceptió elkészítéséhez használt alapadatokat tartalmazó Helyzetfeltárás képezte az alapját a hatásvizsgálat egyes fejezeteinek. Az alapadatok ezen esetekben csupán a 2012-ben elérhető legfrissebb adatokra épültek, ezeket egészítettük ki, frissítettük a jelenleg elérhető, nyilvános adatbázisok adattartalmával.

2. A megyei Területfejlesztési program rövid ismertetése, összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal, programokkal

2.1. A megyei Területfejlesztési program főbb céljainak, tartalmának, prioritás-rendszerének összefoglaló ismertetése

A 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 5.§ (1) bekezdése alapján a területfejlesztési koncepciók és programok egymásra épülő rendszert alkotnak, ennek megfelelően a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program a **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptióra** épül, a Konceptióban kijelölt fejlesztési irányok levezetése történik meg a Programban. A Területfejlesztési Program prioritásainak felvázolása előtt ezért röviden bemutatásra kerül a Konceptió és célrendszere:

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési **Koncepció** legfőbb célja, hogy **megalapozza a megye jövőbeli fejlesztéseit**. A koncepció a „teljes tervezés” metódusa alapján készült, miszerint a megye szempontjából minden releváns ágazatra, szakterületre ki kell terjednie. A Koncepció a helyzetfeltáró munkarészben megállapított erősségek és gyengeségek figyelembe vételével épít a megyei potenciálokra, kezeli a megyét hátrányosan érintő folyamatokat. Egyik legfontosabb feladata, hogy **megfogalmazza a megye 2030-ra vonatkozó jövőképét**, azaz azt az állapotot, ahova a megye el szeretne jutni 2030-ra. A jövőkép az alábbi: VÁLTOZATOS EGYENSÚLYOK ELTÉRŐ UTAKON Budapest és az európai fejlődési folyosó erőterében, a Tisza-völgy súlypontjában hét szomszéd megyéhez kapcsolódva. A jövőképben megfogalmazott célok elérését pedig a **2020-ra megfogalmazott célrendszer** szolgálja, mely 3 átfogó, 5 területi és 4 specifikus célból áll, melyeket 4 horizontális cél hat át.

ÁTFOGÓ CÉLOK 2030				
A1. ERŐTEJES KAPCSOLÓDÁS A MAKROGAZDASÁG FEJLŐDÉSI TENGELYEIRE	A2. VÁLTOZATOS KULTÚRTÁJAK DINAMIKUS EGYENSÚLYA		A3. EGÉSZSÉGES, KÉPZETT LAKOSSÁG, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM	
STRATÉGIAI CÉLOK 2014-2020				
Területi célok				
T1. Szolnok nagyváros térség pozíciójának megerősítése a Bécs – Bp. – Belgrád fejlődési tengely és a Tisza-völgy térrendszereiben	T2. Az ipari agglomeráció városiasságának erősítése és a gazdaság diverzifikációja a Jászságban	T3. Városhálózati szerepek és város-vidék kapcsolat megújítása a tiszántúli mezővárosi térségben	T4. Tiszazug és Körös mente pozíciójának és önfenntartó képességének javítása	T5. Tisza menti „ökosztráda” alrendszerének kiépítése
Specifikus célok				
S1. A lakosság képzettségi szintjének és egészségi állapotának javítása	S2. Az agrárvertikum versenyképességének, tájfenntartó- és foglalkoztatási potenciáljának növelése	S3. Leszakadó társadalmi csoportok életminőségének és esélyegyenlőségének javítása	S4. A társadalom és a gazdaság megújulását, a táj konszolidációját hátráltató infrastruktúra hiányosság felszámolása	
Horizontális célok				
H1. Hálózat-társadalom kiépülése: Az önszerveződés és együttműködés erősítése, a társadalmi tőke növelése	H2. Hozzájárulás az országos megújuló energiahasznosítási arány és energiahatékonyság növeléséhez	H3. Előrelépés a komplex társadalmi, gazdasági, környezeti fenntarthatóság terén, szervezeti-intézményi feltételek javítása	H4. A foglalkoztatás növelése a társadalom minden aktív korú szegmensében	

A Koncepció által felvázolt célrendszer nemcsak gazdasági, hanem társadalmi és környezeti hatásokat is indukál, ezek a hatások pedig közvetlenül és közvetetten is megnyilvánulnak.

A Koncepció által kijelölt fejlesztési célok mentén kerültek kialakításra a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program Stratégiai munkarészében a prioritások, intézkedések és beavatkozások, az Operatív munkarészében pedig a Stratégia prioritásrendszere mentén meghatározott konkrét beavatkozás csomagok.

Az alábbiakban a Program prioritásainak rendszere kerül bemutatásra. Ezen **prioritások, intézkedések és beavatkozások révén járul hozzá a Területfejlesztési Program a Koncepcióban meghatározott célok eléréséhez.**

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Prioritás - rendszere

Prioritás	Intézkedés	Beavatkozás
1. Gazdaságfejlesztés	1.1. Üzleti környezet fejlesztése	1.1.1. Szolnok - Torokszentmiklós Martfű térsége gazdasági súlyának növelése
		1.1.2. A Jászság gazdaságának erősítése
		1.1.3. Mezőtúr térség – Tiszazug gazdaságelénkítő programja
		1.1.4. Nagykunság Tisza tavi térség felzárkóztatása
	1.2. Vállalkozás- és befektetés ösztönzés	1.2.1. Vállalkozás és befektetés ösztönzés
	1.3. Képzési struktúra hiányosságainak felszámolása	1.3.1. Gyakorlati képzőhelyek fejlesztése
		1.3.2. Hiányszakmákra irányuló képzési struktúra kialakítása
	1.4. A megye gazdaságát és vonzerejét erősítő turisztikai fejlesztések	1.4.1. Helyi értékekre alapozott és foglalkoztatás bővítő turizmusfejlesztés
		1.4.2. Gyógy- és termálturizmus bázisának erősítése
		1.4.3. Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász és vadászturizmus, vizes élőhelyek természetközeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza tó, Körös mente- Tiszazug)
2. Közlekedésfejlesztés	2.1. Nagytérségi közlekedési fejlesztések	2.1.1. Nagytérségi közlekedésfejlesztések a megyében (M4, M8, 32, 34, M44)
	2.2. Alsóbbrendű közlekedési infrastruktúra hálózati elemek fejlesztése	2.2.1. Alsórendű közúthálózati elemek fejlesztése
		2.2.2. Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések
	2.3. Fenntartható közlekedés feltételeinek megteremtése	2.3.1. Közösségi közlekedés fejlesztései
		2.3.2. Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései
3. Agrárrium fejlesztése	3.1. Agrárrium versenyképességének javítását szolgáló intézkedés	3.1.1. Agrár- és élelmiszer-feldolgozóipari vállalkozások fejlesztése
		3.1.2. Állattenyésztés vertikumának fejlesztése
		3.1.3. Halgazdálkodási vertikum fejlesztése
		3.1.4. Szántóföldi növénytermesztés versenyképességének növelése
		3.1.5. Kertészeti vertikum kialakítása
		3.1.6. Megyei agrárriumra fókuszáló képzések, K+K programok, együttműködések
		3.1.7. Öntözésfejlesztés
		3.1.8. Területhasználat optimalizálása, és a tanyás térségek revitalizációja

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

4. Környezeti erőforrások hatékony megőrzése	4.1. Zöldgazdaság feltételeinek megteremtése	4.1.1. Megújuló és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések
		4.1.2. Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban
	4.2. Integrált víz- és tájgazdálkodási programok	4.2.1. A megye árvízbiztonságának további erősítése
		4.2.2. Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben
		4.2.3. Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken
		4.2.4. Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal
		4.2.5. Vízgazdálkodásra irányuló közép és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán
5. Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom	5.1. Foglalkoztatási programok	4.2.6. Megyei holtág program
		5.1.1. Hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációját szolgáló programok
	5.2. Lakosság oktatási, képzési eszközrendszerének fejlesztése	5.1.2. Integrált víz, ártéri és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok
		5.2.1. Oktatási, nevelési intézmények fejlesztése
		5.2.2. Információs társadalomba való bekapcsolódás eszközszerének megteremtése
	5.3. Lakosság egészségi állapotának javulását szolgáló eszközrendszer fejlesztése	5.3.1. Egészségügyi ellátás feltételrendszerének megerősítése
		5.3.2. Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése
	5.4. Szociális ellátórendszer fejlesztése	5.4.1. Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapszolgáltatások infrastrukturális fejlesztései
		5.4.2. Esélyegyenlőség javító szolgáltatások, társadalmi érzékenységet növelő, önszerveződést segítő programok
		5.4.3. Megyei ösztöndíj, tehetség- és letelepedési, illetve szociális bérlet programok
6. Település-fejlesztési programok	6.1. Települések fejlesztéseit és együttműködéseit célzó programok	6.1.1. Térségi vonzásközpontok funkcióbővítő településfejlesztési programjai
		6.1.2. Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása
		6.1.3. Kisléptékű településfejlesztések
		6.1.4. Települési együttműködések

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A Területfejlesztési program szerkezetének felvázolása után a következőkben az egyes prioritások tömör szöveges bemutatása következik.

1. Prioritás: Gazdaságfejlesztés

A prioritás Jász-Nagykun-Szolnok megye ipari- gazdasági-logisztikai potenciálját erősíti, melynek hatására a térség erőteljesebben kapcsolódik a Budapest nagyvárosi térséghez. Elsősorban a meglévő, előző években kiépített ipari-gazdasági bázisokkal és infrastruktúrával, valamint termelési-szakmai hagyományokkal rendelkező foglalkoztatási központok (Szolnok- Törökszentmiklós-Martfű térsége, Jászság, Mezőtúr-Tiszaúgy) további megerősítése, üzleti környezetének és humán erőforrásának speciális, térségi igényekre szabott kialakítása valósul meg, így járulva hozzá a hatékonyabb és magasabb hozzáadott értékű termelés kialakításához, melyek hatásaként a térség bekapcsolódik a globális termelési rendszerbe, különösen a beszállítói hálózatok révén. A Szolnok-Kecskemét közötti együttműködés további erősítésével közös ipari agglomerációs zóna alakul ki, kihasználva a két város ún. „csapágyváros” szerepét. A prioritás keretében a kis- és középvállalkozások versenyképességének és gazdasági stabilitásának megteremtése áll a vállalkozások infrastrukturális, technológiai hátterének fejlesztésével. A képzési rendszer optimalizálása, a lakosság képzettségi szintjének emelése, modern kompetenciákkal való szélesítése a gyakorlóhelyek kialakításával és a hiányszakmákra fókuszáló képzések ösztönzésével növeli a foglalkoztatottságot.

A megye turisztikai potenciálja, különösen a Tisza-tó térsége a turisztikai attrakciók és programok, valamint a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások szükségessége miatt kevésbé kihasznált, az alacsony látogatószám erős szezonalitással kapcsolódik. A prioritás célja ezért a vendégfogadás feltételeinek javítása, kiegészülve attrakció- és szolgáltatásfejlesztéssel, továbbá a vonzó környezetben megvalósuló sokszínű rendezvények még változatosabbá teszik a turisztikai kínálatot ezáltal hozzájárulva a látogatószám és az eltöltött idő növekedéséhez.

2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés

A prioritás keretein belül megjelenő nagytérségi közlekedési kapcsolatok fejlesztésére irányuló intézkedések a külső kapcsolatok erősítését támogatják a Budapesti makro-térség, valamint a szomszédos megyék irányába. Szolnok fontos gazdasági-, közigazgatási-, szolgáltatási központ, kiterjedt vonzáskörzettel rendelkező város, azonban a jelentős utas számot a meglévő közösségi közlekedési rendszer nem képes megfelelő minőségben kiszolgálni, ezért fejlesztése és a közlekedési módok összehangolása szükséges. A Budapesti nagyvárosi térséghez való kapcsolódást erősítik a vasúti fővonalak, ugyanakkor hozzájárulnak a biztonságos fenntartható közlekedéshez is. A megye vasúti fővonalain és csomóponti településein keresztül nagy tranzitforgalom bonyolódik a szomszédos megyékkel és országokkal egyaránt. A prioritásban a fővonalak felújításának folytatását, valamint a hozzájuk kapcsolódó rekonstrukciók is támogatásra kerülnek. A fő vasútvonalakra létra rendszerben felfűződő mellékvonalak ráhordó szerepe csekély, hiányzik a transzverzális vasúti összeköttetés. Az alacsony utaslétszám párosul a fő irányokba történő átszállási kényszerrel, illetve a rugalmatlan és összehangolatlan menetrendek megnövekedett menetidőket eredményeznek, melyek nehézkessé teszik egy-egy funkcionális, egészségügyi, gazdasági, foglalkoztatási és turisztikai központ elérését és egyre csökkenő utas számot, ezzel csökkenő kapacitáskihasználtságot okoznak. A közúti mellékutak hálózata elavult, főként a 4, 5 és 6 számjegyű utak állapota rossz és leromlott, különösen problémát jelent a megyében a Tisza mente, ahol frekvenciáturisztikai célterület jellegének ellenére hosszabb szakaszokon tapasztalhatóak kapcsolati hiányok (pl. átkelési pontok, hidak hiánya), erősen leromlott minőségű úthálózat, továbbá több térség (pl. tanyás térségek) rendkívül kedvezőtlen helyzetben van, melyek hálózathoz kapcsolása nem megoldott. A mellékvonalas hálózatok elavultságának eredményeként a Tisza-tavi térség turisztikai desztinációinak elérési ideje egyenlőtlen, Tiszafüred viszonylag kedvező helyzetéhez képest a Tisza mentén délebbre haladva a közlekedési kapcsolatok hiánya és a járatsűrűségek okoznak problémát. A leromlott útminőség, a megfelelő ráhordó képességű vasúti mellékvonalak hiánya, valamint a menterendi problémák különösen

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

kiéleződnek a Tisza-tó térségében és a Tisza mentén, így gyengítik a turisztikai potenciál kihasználását.

3. Prioritás: Agrárium fejlesztése

A prioritás megteremti a magas minőségű, korszerű és a táji adottságokhoz nagymértékben igazodó mezőgazdasági termelés és állattenyésztés feltételeit és kiemelten fókuszál a termékek magasabb szintű feldolgozására, az ehhez szükséges infrastrukturális feltételek kialakítására, a teljes terméklánc, termelési vertikum kialakítására.

Jász-Nagykun-Szolnok megye agráriumi adottságai kedvezőek, viszont az elmúlt időszakban érvényesülő negatív tendenciák rámutattak az ágazatok hiányosságaira, a fejlesztések szükségességére, több ágazat esetében (pl.: állattenyésztés, halgazdálkodás, szántóföldi növénytermesztés) a termelési volumen visszaesése figyelhető meg. A megye nagy részén a kedvező talajadottságok, termelési adottságok nem párosulnak korszerű feldolgozóipari háttérrel, a megtermelt termékek jelentős része alacsony feldolgozottságban kerül ki a megyéből, ugyanakkor az egészséges, funkcionális élelmiszerek iránti megnövekedett keresletet nem képes kiszolgálni a megyei feldolgozóipar. Jász-Nagykun-Szolnok megye jól kiépített öntözőhálózattal rendelkezik, melynek állapota azonban rendkívül elavult, így a szántóföldi műveléshez kapcsolódó pozitív hatás mérsékelte, ezért szükséges a kapacitás közel teljes körű rekonstrukciója. A hálózat működését a különböző tulajdonviszonyok is hátráltatják, ennek rendezése szükséges az egységes és hatékony kezelés, működtetés érdekében. A szikes vagy egyéb, hagyományos mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen talajadottságú területek, főként a rizstermesztésnek vagy egyéb, a táji adottságokhoz igazodó speciális növények (pl. egyes gyógynövény fajták) termesztésének kedvezhetnek, ugyanakkor a folyók menti ártéri területek optimális hasznosítása még nem valósult meg a megyében. A Tisza és a megye folyói a holtágakkal és a tavakkal a halgazdálkodás alapját képezik, ugyanakkor sok esetben hiányoznak a hozzájuk kapcsolódó kiépített termelési és feldolgozó kapacitások, a megfelelő gazdálkodási feltételrendszer. A megyében gyenge a mezőgazdaság foglalkoztatási és jövedelemtermelő képessége, illetve a hagyományosan erős állattartó ágazat részesedése radikálisan lecsökkent a rendszerváltás óta. Az agrárium talpra állását a szereplők közötti (termelők, kkv-k, feldolgozóipar, a potenciális felvevőpiac) együttműködés hiánya is nagymértékben késlelteti. A tanyás térségek leszakadását nemcsak periférikus helyzetük, hanem hagyományos gazdálkodási funkciójuk elvesztése is fokozza.

4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése

A prioritás keretében a meglévő adottságokra és lehetőségekre építve, azokat kihasználva szükséges fejleszteni a vízgazdálkodás infrastruktúráját, mely kapcsolódik a belvizek elvezetéséhez és tárolásához, későbbi vízhiányos időszakokban történő felhasználáshoz. Az árvízvédelmi infrastruktúra modernizálásával nő a települési biztonság, az árvizek kisebb káreseménnyel vonulnak le. A tájhasználat táji adottságokhoz történő igazítása színesíti a környezetet és javítja a felhasználás lehetőségeit. Az ivóvízminőség javító program a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátását biztosítja. Az utóbbi években kiépült a hulladékkezelés rendszere, melyre kisebb feldolgozóbázis is települt, ezek további fejlesztése, valamint a hulladékégetésből származó energiatermelés kialakítása valósul meg a prioritásból.

A prioritás kiemelten foglalkozik a zöldség- és energiaszektorként a megújuló és alternatív energiatermelést, hatékonyabb felhasználást támogatja. A hulladékgazdálkodás további erősítése az újrafelhasználható anyagok kezelését szolgálja a teljes vertikum kialakításával, illetve a hulladékgazdálkodás energetikai célú továbbfejlesztésével.

A víz- és tájgazdálkodási programok integráltan kezelik a településeket érintő víz- és tájgazdálkodási problémákat, tovább fokozva a települési környezet biztonságát. A Tisza Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Terv (Tisza VGT) ajánlásainak megfelelően kerülnek kiépítésre az ár- és belvízbiztonságot szolgáló közművek. Emellett a megye területén található víztesteket érintő

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

beruházások valósulnak meg, többek között a termálvíz kezelése, a felszíni és felszínalatti vizek szennyezettségének monitoringja területén. A derogációs kötelezettségek teljesítése érdekében továbbfolytatódik, illetve teljes körűen megvalósul a megyében ivóvízminőség javító program és a szennyvíz elvezetése, kezelése a települési infrastruktúra kiépítésével.

Szükséges az integrált víz- és tájgazdálkodás képzési és kutatási rendszerének megerősítése, a tervezett fejlesztések hatására Jász-Nagykun-Szolnok megye a felsőoktatási bázisán felhalmozott tapasztalatok felhasználásával a vízgazdálkodás innovatív központjává válik a Szolnoki Főiskola közreműködésével, valamint a nagykörűi tájgazdálkodási kísérleti központ partnerségében. A kutatások a Tisza, a Zagyva és a Körösök menti holtágak vízrendezésére, komplex rehabilitációjára és a megújítást kiegészítő tájgazdálkodási, ökoturisztikai, halászati hasznosítására irányulnak. A prioritás kiemelten kezelt területei közé tartozik a holtágak revitalizációja, a Zagyva-Tarna vízgyűjtő árvízvédelmi rendezése, valamint a víz- és tájgazdálkodáshoz kapcsolódó szakképzés kialakítása, elsősorban a Szolnoki Főiskolára alapozva.

5. Prioritás: Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom

Ezen prioritás a feltárt társadalmi folyamatokat érintő hiányosságokra, nehézségekre kíván reagálni, hiszen a megye népessége az országos ütemet lényegesen meghaladó mértékben fogy, nagyfokú elöregedés jellemző, a megye városainak népesedési viszonyai rendkívül kedvezőtlenek. A foglalkoztatottak száma az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékben esett vissza, miközben megkétszereződött a munkanélküliek és az inaktív keresők száma. A legjelentősebb népesedési veszteség a legnagyobb munkanélküliséggel terhelt, a legalacsonyabb képzettségi színvonalú népesség által lakott, a legelöregedettebb településeket jellemzi. A legsúlyosabb munkanélküliséggel sújtott térségekben egyes települések szegregációs spirálba kerültek, a tartósan munkanélkülivé vált, alacsonyan képzett és sok esetben hátrányosan megkülönböztetett emberek lakhatási körülményei és egészségi állapota rosszabb a többségi társadalom tagjaira jellemző átlagnál. A többségi és kisebbségi társadalom tagjai közötti szakadék mélyül, a kirekesztés fokozódik, az integráció egyre nagyobb nehézségekbe ütközik, ezért javulás csak hosszú távon, az oktatás és foglalkoztatás biztosításától remélhető. A prioritás megvalósulása, illetve nyújtott szolgáltatásai révén növekszik a népesség aktivitása, javulnak foglalkoztatási esélyei, illetve nő a megye népességmegtartó ereje.

6. Prioritás: Település-fejlesztési programok

E prioritás középpontjában a településfejlesztés, a települések épített környezete, mint jelentős kulturális és anyagi érték áll. Az épített környezet fő alkotórészei az épületállomány, a műszaki infrastruktúra, továbbá a települések egyéb, az előző két kategóriában nem értelmezhető területei, mint például a zöldfelületek, a használaton kívüli telkek vagy ingatlanok. Az eddig megvalósult, legjelentősebb, az épített környezetben történt fejlesztések főként a települési közúthálózat, a közintézmény-állomány, a termelés és a turisztika infrastruktúrájába történt befektetések voltak, azonban még mindig jelentős fejlesztési igény mutatkozik e területeken. A vonzó településkép és a települések által nyújtott közszolgáltatások, betöltött (közsféra, közösségi, gazdasági) funkciók ugyanis mind-mind hozzájárulnak a lakosság, a szolgáltatásokat igénybe vevők, az üzleti környezetben potenciált látó gazdasági befektetők, de az ideérkező turisták körében is ahhoz, hogy ezeket a településeket válasszák ne csak lakóhelyül, hanem mindennapi ügyeik intézéséhez, üzleti befektetésekhez, vagy látogatásuk célpontjául. Az épített környezet használati és környezetesztikái értékének védelmére, fenntartására, növelésére szükséges a műszaki, környezeti, fenntarthatósági, biztonsági követelményeknek megfelelő feladatok ellátása, a jó karban tartás, a létesítmények adottságaival összhangban levő hasznosítás, az élettartam meghosszabbítására, a változó használati-üzemeltetési követelmények kielégítésére irányuló korszerűsítési, felújítási, átalakítási intézkedések is, mely beavatkozások jelen prioritás keretei közt valósulhatnak meg. Az épített környezet megújításának növekvő jelentőségű elemei az energia-megtakarítással és a megújuló energiaforrás hasznosításával kapcsolatos fejlesztések. A prioritás keretében a települések fejlesztései kisléptékű

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

fejlesztések és komplex programok révén valósulnak meg. Ezek keretében megtörténik a fizikai infrastruktúra (épületek, utak, járdák stb.) megújítása mellett az ezen beavatkozásokhoz szorosan kapcsolódó, a lakosság esélyegyenlőségét, köz-és közlekedésbiztonságát, életminőségét javító tartalmi fejlesztések is, abból a célból, hogy a települések nemcsak lakói, hanem a vonzáskörzetük lakossága, a gazdasági szereplők és az ide érkező turisták számára is vonzó szolgáltatásokat, környezetet nyújtsanak.

2.2. A Területfejlesztési Program összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket, környezet-és természetvédelmi szempontokat

Az 1.2.4. A Területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált adatok forrása című fejezet során bemutatásra kerültek azok a nemzetközi, közösségi illetve országos dokumentumok, melyek alapját képezték a megyei Területfejlesztési Program környezeti, társadalmi és gazdasági vizsgálatának. Az alábbiakban sor kerül e dokumentumok célrendszerének összevetésére, illetve a kapcsolódás minőségének beazonosítására a megyei Területfejlesztési Program prioritásrendszerével.

EU 7. Környezetvédelmi Akcióprogram	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
Az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése: - a biodiverzitás stratégiájának megvalósulása - európai vízkinccs megőrzéséről szóló terv - halállományok egészséges szintjének 2020-ig történő helyreállítása - levegőminőségi szabályozással való teljes összhang - a talajerózió visszaszorítása, a talaj szervesanyag-tartalmának növelése, a szennyezett helyszínek helyreállítása és földhasználati megfontolások - nitrogén- és foszforkibocsátás csökkentése, beleértve a települési és ipari szennyvízből és a műtrágyahasználatból származó kibocsátás csökkentését is - az erdőkkel szembeni igények és az erdők előnyeinek sokfélesége, és stratégiai erdővédelmi és -fejlesztési megközelítés	1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász- és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza-tó, Körös-mente - Tiszazug) 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolódás közvetett, azonban az erdőkkel szembeni igények, az erdők sokfélesége és stratégiai erdővédelmi- fejlesztési megközelítések és beavatkozások nem természetvédelmi, hanem főként szociális, foglalkoztatás-növelő célból megjelenő igényeken alapulnak.
Erőforrás-hatékony, környezetbarát és	2.3.1. Beavatkozás: Közösségi közlekedés

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

versenyképes uniós gazdaság kialakítása: - éghajlat- és energiapolitikai célkitűzések, üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentése - ipar teljes környezeti hatása minden ipari ágazatban jelentősen csökkenjen, az erőforrás-hatékonyság pedig megnőjön - termelés és a fogyasztás teljes környezeti hatása csökkenjen, különösen az élelmiszer-ipari, a lakás- és a mobilitási ágazatban - a hulladékkal, mint erőforrással való gazdálkodás, hulladékképződés csökkenjen, energetikai hasznosítás az újrafeldolgozásra alkalmatlan anyagokra korlátozódjon, az újra feldolgozható és a komposztálható anyagok hulladéklerakóban való elhelyezésének megszüntetése - vízstressz visszaszorítása	fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 3.1. Intézkedés: Agrárium versenyképességének javítását szolgáló intézkedés 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben A kapcsolódás világos és közvetett.
Környezeti terhelés csökkentése, egészség és jólétet fenyegető kockázat csökkentése: - levegőminőség jelentősen javítása - zajszennyezés csökkentése - ivó- és fürdővíz biztonsága - veszélyes anyagok – köztük a termékekben lévő anyagok –használatával kapcsolatos környezeti és egészségi kockázatok felmérése és minimalizálása - éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	1.4.2. Beavatkozás: Gyógy- és termáluturizmus bázisának erősítése 2.3.1. Beavatkozás: Községi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése A kapcsolódás világos és erős, különösen a fenntartható közlekedési módok fejlesztése, illetve az ivóvíz-biztonság terén, ahol önálló beavatkozások sora került kialakításra, azonban a környezeti és egészségi kockázatok felmérése, minimalizálása erősíthető.
A környezetpolitika tudományos eredményekkel való szilárdabb alátámasztása: - a politikai döntéshozók és a vállalkozások szilárdabb alappal rendelkezzenek környezet- és éghajlat-politikájuk kialakításához és végrehajtásához, a költségek és hasznok mérése tekintetében is - felmerülő környezeti és éghajlat-változási	3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 6.1.4. Beavatkozás: Települési együttműködések

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

kockázatok megértése, értékelése, kezelése - környezetpolitika és tudomány közötti kapcsolódási felület	A kapcsolódás világos, különösen a tudomány és a K+F programok indítására vonatkozó beavatkozások révén, azonban a döntéshozók és a vállalkozások környezet-és éghajlat politikája kialakítására irányuló beavatkozásokat nem tartalmaz a Program.
Az uniós városok fenntarthatóságának növelése: - fenntartható várostervezés és rendezés	1.4.1. Beavatkozás: Helyi értékekre alapozott és foglalkoztatás bővítő turizmusfejlesztés 1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése 2.2. Intézkedés: Alsóbbrendű közlekedési infrastruktúra hálózati elemek fejlesztése 2.3. Intézkedés: Fenntartható közlekedés feltételeinek megteremtése 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékkipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 6.1.1. Beavatkozás: Térségi vonzásközpontok funkcióbővítő településfejlesztési programjai 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása A kapcsolódás egyértelmű, számos önálló beavatkozás került kialakításra e cél érdekében minden prioritás keretei közt.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (2012-2024)	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
Család és polgári felelősségi körbe tartozó célok: - egészséges életmód - környezeti károk csökkentése - önkorlátozó erőforrás-felhasználás	5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése A kapcsolódás világos, azonban a Program a vállalkozások, a civil szféra és főként az országos és helyi kormányzás felelősségi körébe utal beavatkozásokat.
Vállalkozások felelősségi körébe tartozó célok: - környezetvédelmi szervezetek és tevékenységek támogatása - felhasznált természeti inputok és szennyezés csökkentése	1.4.1. Beavatkozás: Helyi értékekre alapozott és foglalkoztatás bővítő turizmusfejlesztés 1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász-

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- lokális termelési rendszerek előnyben részesítése - helyi-térsgégi gazdasági kapcsolatok erősítése	és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése) 3.1. Intézkedés: Agrárium versenyképességének javítását szolgáló intézkedés 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékkipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat világos, azonban a lokális termelési rendszerek előnyben részesítése, illetve a helyi-térsgégi gazdasági kapcsolatok a beavatkozások szintjén erősíthetők. A beavatkozásokon belül több esetben is lehetőség van azonban a CLLD típusú fejlesztésekre, így a helyi erőforrások helyi hasznosítására közösségvezérelt helyi fejlesztési programok révén.
Kisközösségek, civilek, vallási közösségek felelősségi körébe tartozó célok: - tudás és egészségi állapot fejlesztése - természeti erőforrások védelme - környezeti fenntarthatósági értékrend terjesztése	3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése 5.4.2. Beavatkozás: Esélyegyenlőség javító szolgáltatások, társadalmi érzékenységet növelő, önszerveződést segítő programok A kapcsolat egyértelmű és szoros, önálló beavatkozás célozza különösen a tudás és egészségi állapot fejlesztésére irányuló törekvés megvalósítását.
Országos és helyi kormányzás felelősségi körbe tartozó célok: - K+F+I támogatása - megelőzés - szemléletformálás, egészségfejlesztés, ismeretterjesztés, rendszerszemlélet - nem megújuló erőforrást kiváltó befektetések támogatása - "kék gazdaság", ökogazdálkodás - erőforrás-felhasználás racionalizálása - éghajlatváltozásra való felkészülés - értékmegőrzést és hozzáférést biztosító területhasználat	1.2.1 Beavatkozás: Vállalkozás- és befektetés ösztönzés 1.4.1. Beavatkozás: Helyi értékekre alapozott és foglalkoztatás bővítő turizmusfejlesztés 2.3.1. Beavatkozás: Közösségi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok,

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- utazás, szállítás és energiatovábbítás igényeit csökkentő térhasználat	együttműködések 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.2. Intézkedés: Integrált víz- és tájgazdálkodási programok 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.2. Intézkedés: Lakosság oktatási, képzési eszközrendszerének fejlesztése 5.3.1. Beavatkozás: Egészségügyi ellátás feltételrendszerének megerősítése 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése 5.4.3. Beavatkozás: Megyei ösztöndíj-, tehetség- és letelepedési, illetve szociális bérletprogramok A kapcsolódás erős és világos. Az utazás, szállítás és energiatovábbítás igényeit csökkentő térhasználat azonban erősíthető terület. A Program főként az országos és helyi kormányzás felelősségi körébe utal beavatkozásokat.
---	--

Nemzeti Fejlesztés 2020	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
Környezetvédelem: - szemléletformálás, fenntartható fogyasztási szokások - fenntartható területhasználat, és agrotechnika, ökológiai gazdálkodás, talajgazdálkodás, barnamezős területek használata, - magas hozzáadott értéket előállító, és magas foglalkoztatással bíró termelési szerkezet - levegőminőség javítása, zajterhelés csökkentése - épített környezet védelme, zöldfelületek védelme, - biológiai és táji sokféleség, vízkészlet gazdálkodás, vízgyűjtő fejlesztés, mennyiségi és minőségi védelem természet közeli szennyvízkezelés - települési hulladékgazdálkodás fejlesztése, hulladék mennyiségének csökkentése, szelektív hulladékgyűjtés újra használat, újrahasznosítás - vállalkozások környezettudatos fejlesztése	2.2.2. Beavatkozás: Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések 2.3.1. Beavatkozás: Községi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékpari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 6.1.1. Beavatkozás: Térségi vonzásközpontok

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	funkcióbővítő településfejlesztési programjai 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása A kapcsolat erős, azonban a környezeti szemléletformálás, illetve a vállalkozások környezettudatos fejlesztése erősíthető beavatkozási terület.
Klímapolitika és energiabiztonság: - helyi, térségi megújuló energia rendszerek, biomasszára alapozott energetikai rendszerek - tanyás térségek megújuló energiára való átállása - energiahatékonysági lakás és házberuházások, távfűtés modernizációja - éghajlatváltozáshoz való adaptáció - üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése - erdőgazdálkodás fejlesztése	2.2.2. Beavatkozás: Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések 2.3.1. Beavatkozás: Községi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat erős, az erdőgazdálkodás fejlesztése azonban főként szociális, foglalkoztatási célzatú.
Katasztrófavédelem: - katasztrófavédelmi rendszer, előrejelző- és riasztó rendszer, monitoring rendszer - hivatásos szervek és önkéntes szervek közötti együttműködés	6.1.3. Beavatkozás: Kisléptékű településfejlesztések A kapcsolat erős, egyértelmű.
Területhasználati elvek: - vízellátás biztonsága, vízviSSzatartás, víztakarékosság, vízgazdálkodás, öntözés - autonóm energetikai rendszerek	3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán A kapcsolat erős, egyértelmű.
Területi cél: - Tisza-völgy komplex fejlesztése: táji-rendszer figyelembe vétele, vízkészlet-gazdálkodás, éghajlatváltozáshoz való adaptáció, árvízvédelem, ártéri gazdálkodás, nemzetközi együttműködés,	4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program A kapcsolat erős, egyértelmű.
Városok környezeti koncepciói: - városi klímavédelem - zöldgazdaság, helyi erőforrásra épülő gazdaság - klímabarát építészet, távfűtés rekonstrukciója - elérhetőség javítása, közlekedés kibocsátásának csökkentése	2.3.1. Beavatkozás: Községi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékkipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	46.1.1. Beavatkozás: Térségi vonzásközpontok funkcióbővítő településfejlesztési programjai 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása 6.1.3. Beavatkozás: Kisléptékű településfejlesztések 6.1.4. Beavatkozás: Települési együttműködések A kapcsolat erős, egyértelmű.
--	--

Nemzeti Környezetvédelmi Program	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése: - szemléletformálás - környezettudatos termelés és fogyasztás	5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése A kapcsolat kimutatható a szemléletformálás terén, azonban a környezettudatos termelés és fogyasztás erősíthető a beavatkozások szintjén.
Éghajlatváltozás: - üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése - az energiahatékonyság és energiatakarékosság növelése növényborítottság növelésével, alkalmazkodóképesség javításával, a károk megelőzésével - a közlekedési-szállítási igények csökkentése, közlekedés környezetterhelésének csökkentése - mezőgazdasági eredetű kibocsátás csökkentése	1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése 2.2.2. Beavatkozás: Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések 2.3.1. Beavatkozás: Közösségi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 3.1. Intézkedés: Agrárium versenyképességének javítását szolgáló intézkedés 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékkipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán A kapcsolódás erős, különösen az energiahatékonyság növelése terén.
Környezet és egészség: - lakosság egészségét károsító folyamatok fékezése és visszafordításának elősegítése - az egészséges környezet kialakítása - egészségügyi egyenlőtlenségek mérséklése és a sérülékeny csoportok fokozott védelme - beltéri levegőminőség - biológiai allergének elleni védekezés - a vízminőség és egészség (ivóvíz, fürdővíz)	1.4.2. Beavatkozás: Gyógy- és termáluturizmus bázisának erősítése 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 5.3.1. Beavatkozás: Egészségügyi ellátás feltételrendszerének megerősítése 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- élelmiszerbiztonság - környezet-egészségügyi információs rendszer	feltételrendszerének megteremtése A kapcsolódás erős, különösen az egészséges életmódra nevelés és egészségügyi infrastruktúra kialakítása terén, azonban a beltéri levegőminőség, biológiai allergének, élelmiszerbiztonság, környezet-egészségügyi információs rendszer nem kap kellő figyelmet.
Települési környezetminőség: - tudatos településfejlesztés - fenntarthatósági szempontok hatékonyabb érvényesítése - takarékos területhasználat - az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme - harmonikusabb tájba illesztés - a mobilitási igények mérséklése, környezetbaráttá tétele - a települések zavartalan működését biztosító környezeti infrastruktúra kiépítése - levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése - közlekedés és környezet (egyéni nem motorizált, közösségi) - települési közszolgáltatások és a környezetvédelem (ivóvíz, szennyvíz)	1.4.1. Beavatkozás: Helyi értékekre alapozott és foglalkoztatás bővítő turizmusfejlesztés 1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése 2.2.2. Beavatkozás: Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések 2.3.1. Beavatkozás: Közösségi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 6.1.1. Beavatkozás: Térségi vonzásközpontok funkcióbővítő településfejlesztési programjai 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása 6.1.3. Beavatkozás: Kisléptékű településfejlesztések 6.1.4. Beavatkozás: Települési együttműködések A kapcsolat erős, különösen a települési környezet, a mobilitási igények környezet barátiabbá tétele, illetve a települési közszolgáltatások terén.
A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem: - a természeti és táji értékek védelme - természetvédelmi őrzés, kezelés, fenntartás - károsodott területek helyreállítása, káros hatások csökkentése - a természetvédelem feltételrendszerének javítása	1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 6.1.1. Beavatkozás: Térségi vonzásközpontok funkcióbővítő településfejlesztési programjai 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása A kapcsolat egyértelmű, azonban a természetvédelem feltételrendszere erősíthető.
Fenntartható terület- és földhasználat:	3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- területrendezés és környezetvédelem - ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás - talajok védelme és fenntartható használata - környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat - az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumbra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat kimutatható, azonban az agrárium fejlesztése főként a versenyképesség oldaláról megközelített.
Vizeink védelme és fenntartható használata: - vizeink „jó állapotának” elérése, vízgyűjtő gazdálkodási tervezés és monitoring - stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét szolgáló, kapcsolódó programok - területi vízgazdálkodás, vízkármegelőzés és elhárítás - kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek állapotának javítása - árvizek és aszályok hatásának kezelése - belvizek kezelése - geotermikus energia - Tisza-tó ökológiai állapotának javítása	1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász-és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza-tó, Körös-mente- Tiszazug) 3.1.7. Beavatkozás: Öntözésfejlesztés 4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program A kapcsolat igen szoros és egyértelmű.
Hulladékgazdálkodás: - megelőzés - zöldhulladék, komposztálás, újrahasználat, szelektív gyűjtés, újrafeldolgozás, energetikai hasznosítás - lerakás csökkentése, biológiai hulladék részarány csökkentés, rekultiválás - energetikai hasznosítás - hulladékgazdálkodási tervezés	4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban A kapcsolat igen szoros és egyértelmű, azonban a megelőzés, hulladékgazdálkodási tervezés területe erősíthető.
Környezetbiztonság: - a környezetbiztonság növelése, a veszélyeztetés megelőzése - a bekövetkezett katasztrófák következményeinek hatékony enyhítése, elhárítása - a környezetkárosodás felszámolása - a veszélyes anyagok és veszélyes készítmények káros hatásainak kezelése - környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés	4.1.2. Beavatkozás: Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán Az integrált víz- és árgazdálkodási programok révén a kapcsolat beazonosítható, azonban a veszélyes anyagok és veszélyes készítmények káros hatásainak kezelése, a környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés területe gyenge.
--	--

Nemzeti Vidékstratégia 2020	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata: - talajvédelmi és ásványi nyersanyag-gazdálkodási program - természeti értékek, területek ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program - környezetbiztonsági program - vízkészlet- és vízminőség-védelmi program - területi vízgazdálkodási program	1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász-és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza-tó, Körös- mente-Tiszazug) 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program A kapcsolat erős, különösen a vízminőség, vízgazdálkodás terén.
Vidéki környezetminőség javítása: - ivóvízminőség-javító program - szennyvíz program - települési csapadékvíz-gazdálkodás program - levegőminőség-védelmi és zajterhelés csökkentési program - zöldterületi rendszer fejlesztése program - hulladékgazdálkodási program	2.2.2. Beavatkozás: Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések 2.3.1. Beavatkozás: Közösségi közlekedés fejlesztései 2.3.2. Beavatkozás: Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékpari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal A kapcsolat erős, azonban a zöldterületi rendszer fejlesztése, illetve a zajterhelés csökkentési - és levegőminőség-védelmi terület csupán közvetve jelenik meg a településfejlesztés, illetve a fenntartható közlekedési módzatok fejlesztései révén.
Föld- és birtokpolitika: - föld- és birtokrendezési, üzemszabályozási program - demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodell”	3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, artéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.4.3. Beavatkozás: Megyei ösztöndíj-, tehetség-és letelepedési, illetve szociális bérlakás programok A kapcsolat kimutatható, de nem erős.
Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika: - ökológiai gazdálkodás program - génmegőrzési program - táj- és agrár-környezetgazdálkodási program - állattenyésztés-fejlesztési program - lovasprogram - „Kert-Magyarország” kertészeti program - szőlő- és borprogram - szántóföldi növénytermesztés program - gyepgazdálkodás program - erdőprogram - halgazdálkodási program - vadgazdálkodási program	3.1.1. Beavatkozás: Agrár- és élelmiszer-feldolgozóipari vállalkozások fejlesztése 3.1.2. Beavatkozás: Állattenyésztés vertikumának fejlesztése 3.1.3. Beavatkozás: Halgazdálkodási vertikum fejlesztése 3.1.4. Beavatkozás: Szántóföldi növénytermesztés versenyképességének növelése 3.1.5. Beavatkozás: Kertészeti vertikum kialakítása 3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések 3.1.7. Beavatkozás: Öntözésfejlesztés 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, artéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat erős, egyértelmű.
Hozzáadott értéknövelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac: - élelmiszer-feldolgozási program	1.1.1. Beavatkozás: Szolnok –Törökszentmiklós - Martfű térsége gazdasági súlyának növelése 1.1.3. Beavatkozás: Mezőtúr térség – Tiszazug

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- ellenőrzött élelmiszerlánc program - „egészséges helyi terméket a közétkeztetésbe” program - agrármarketing, bel- és külpiaci program	gazdaságélénkítő programja 3.1.1. Beavatkozás: Agrár- és élelmiszer-feldolgozóipari vállalkozások fejlesztése 3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések A kapcsolat kimutatható, azonban erősíthető, különösen az ellenőrzött élelmiszerlánc területén.
Helyi gazdaságfejlesztés: - helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés program - helyi energiatermelés és - ellátás program - vidéki turizmus, falusi vendéglátás program - kézműves program - szövetkezés-fejlesztési program - helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program - szociális földprogram	3.1.1. Beavatkozás: Agrár- és élelmiszer-feldolgozóipari vállalkozások fejlesztése 3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések 5.1.1. Beavatkozás: Hátrányos helyzetű csoportok munkaerő piaci integrációját szolgáló programok 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat erős, egyértelmű, főként foglalkoztatás-bővítés célzatú. A Program megvalósítása során lehetőség nyílt a CLLD típusú fejlesztésekre, így a helyi erőforrások helyi hasznosítására közösségvezérelt helyi fejlesztési programok révén.
Vidéki szellemi és fizikai infrastruktúra, egészségfejlesztés, életképes vidéki települések, helyi közösségek: - képzés, szakoktatás program - fogyasztói szemléletformálás program - népfőiskola program - modellgazdaságok, tájközpontok, agrár-szaktanácsadás program - kutatás-fejlesztés, innováció program - falufejlesztés, vidéki értéktár és örökség program - egészségügyi ellátás, egészségfejlesztés program	1.4.1. Beavatkozás: Helyi értékekre alapozott és foglalkoztatás bővítő turizmusfejlesztés 3.1.1. Beavatkozás: Agrár- és élelmiszer-feldolgozóipari vállalkozások fejlesztése 3.1.2. Beavatkozás: Állattenyésztés vertikumának fejlesztése 3.1.3. Beavatkozás: Halgazdálkodási vertikum fejlesztése 3.1.4. Beavatkozás: Szántóföldi növénytermesztés versenyképességének növelése 3.1.5. Beavatkozás: Kertészeti vertikum kialakítása 3.1.6. Beavatkozás: Megyei agráriumra fókuszáló képzések, K+F programok, együttműködések 3.1.7. Beavatkozás: Öntözésfejlesztés 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 5.1.1. Beavatkozás: Hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációját szolgáló programok

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.3.1. Beavatkozás: Egészségügyi ellátás feltételrendszerének megerősítése 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése A kapcsolat erős és egyértelmű.
Térségi komplex vidékfejlesztési nemzeti programok: - tanyás térségek fejlesztési programja - aprófalvas térségek fejlesztési programja - Tisza-völgy komplex fejlesztési program - térségfejlesztési Program - „Vidékfejlesztési együttműködések a Kárpát-medencei határon túli magyarsággal” program	1.1.4. Beavatkozás: Nagykunság - Tisza-tavi térség felzárkóztatása 1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász-és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza-tó, Körös- mente-Tiszazug) 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja A kapcsolat erős, egyértelmű.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014)	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód akcióprogram: - tudat és szemléletformálás, környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztése - környezeti nevelés és oktatás	5.2.1. Beavatkozás: Oktatási, nevelési intézmények fejlesztése 5.3.2. Beavatkozás: Egészségtudatos életmódra nevelő programok, szűrőprogramok, a sport feltételrendszerének megteremtése A kapcsolódás kimutatható, de gyenge, a környezeti szemléletformálás erősítendő.
Vízminőség védelme akcióprogram: - vízminőség védelem, védelmi adatbázis továbbfejlesztése - bel- és külterületi vízrendezés - felszíni és felszín alatti vizek védelme - biztonságos ivóvízellátás, Ivóvízminőség – javító Program megvalósításának elősegítése	4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben 4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Hulladékgazdálkodási akcióprogram: - hulladékképződés megelőzése, illetve csökkentése - települési szilárd hulladékok gyűjtésének és kezelésének javítása, hulladékkezelő és hasznosító telepek létesítésének elősegítése - a régi, felhagyott, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultiválása	A kapcsolat erős és egyértelmű. 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban A kapcsolat erős és egyértelmű, önálló beavatkozás ösztönzi a korszerű hulladékkezelés és újrahasznosítás továbbfejlesztését, a feldolgozó vállalatok infrastruktúrájának fejlesztését, hulladékgazdálkodásban együttműködések kialakítását, közös beruházások támogatását.
Környezetminőség akcióprogram: - települési környezetvédelem - talajvédelem és földterület használat - helyi értékek védelme, természetvédelmi területek fejlesztése	1.4.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése 3.1.8. Beavatkozás: Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat egyértelmű, de a települési környezetvédelem területe erősítendő.
Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése Akcióprogram: - Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása - Megyei megújuló energetikai együttműködés elősegítése - Önkormányzati intézmények energiahatékonysági mutatóinak javítása	4.1.1. Beavatkozás: Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések 4.1.2. Beavatkozás: Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban 6.1.1. Beavatkozás: Térségi vonzásközpontok funkcióbővítő településfejlesztési programjai 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása 6.1.3. Beavatkozás: Kisléptékű településfejlesztések 6.1.4. Beavatkozás: Települési együttműködések A kapcsolat erős és egyértelmű.

Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Terv	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó beavatkozásai és a kapcsolódás minősége
Tápanyag és szervesanyag terhelések, szennyezések csökkentése: - településekről összegyűjtött kommunális szennyvizek elvezetése, tisztítása, elhelyezése - településekről származó egyéb szennyezésekkel kapcsolatos intézkedések - ipari forrásból származó közvetlen	3.1.2. Beavatkozás: Állattenyésztés vertikumának fejlesztése 3.1.3. Beavatkozás: Halgazdálkodási vertikum fejlesztése 3.1.4. Beavatkozás: Szántóföldi növénytermesztés versenyképességének növelése

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

szennyezések - mezőgazdasági tevékenységből származó tápanyag és szerves-anyag terhelések csökkentése - jó halászati és horgászati gyakorlat kialakítása és elterjesztése - egyéb szennyezésének megelőzése, illetve a szennyezések kárelhárítása	4.2.4. Beavatkozás: Szennyvízkezelés infrastruktúrájának kiépítése a derogációnak megfelelő fókusszal A kapcsolat kimutatható, azonban a szennyezések megelőzése, illetve szennyezések kárelhárítása, a tápanyag-és nyersanyag terhelés csökkentése erősítendő terület.
Vízfolyások és állóvizek hidromorfológiai állapotát javító intézkedések: - vízfolyások és állóvizek medrét érintő intézkedések - vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint az állóvizek parti sávjára vonatkozó intézkedések - hidromorfológiai szempontokat figyelembe vevő vízhasználatok megvalósítása	4.1.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász-és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza-tó, Körös-mente-Tiszazug) 3.1.7. Beavatkozás: Öntözésfejlesztés 4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok A kapcsolat erős és egyértelmű.
Fenntartható vízhasználatok: - vízkivétel, víztározás - felszín alatti víztestek utánpótlása - aszály hatásának mérséklése	3.1.7. Beavatkozás: Öntözésfejlesztés 4.2.1. Beavatkozás: A megye árvízbiztonságának további erősítése 4.2.2. Beavatkozás: Belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése a legsúlyosabb helyzetű belvízi öblözetekben A kapcsolat erős és egyértelmű.
Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések: - ivóvízminőség javítás - vízbázisok védelme	4.2.3. Beavatkozás: Ivóvízminőség javító programok megvalósítása a jogszabály által meghatározott településeken 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán A kapcsolat erős és egyértelmű.
Vizes élőhelyekre és védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések: - vizes élőhelyekre és természeti értékei miatt védett területekre vonatkozó intézkedések - „halas” vizekre vonatkozó intézkedések - természetes fürdővizekre vonatkozó speciális intézkedések	4.1.3. Beavatkozás: Környezeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése (horgász-és vadászturizmus, vizes élőhelyek természet közeli turizmusa feltételeinek megteremtése: Tisza, Tisza-tó, Körös-mente-Tiszazug) 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	Szolnoki Főiskola bázisán 4.2.6. Beavatkozás: Megyei holtág program A kapcsolat erős, de főként gazdasági, társadalmi fejlesztési szemléletű.
Átfogó intézkedések a vízi környezeti problémák megoldására: - monitoring hálózat és eszközök, valamint az információs rendszerek fejlesztése - az informatikai rendszerek fejlesztése - Kutatás, fejlesztés - képességfejlesztés, szemlélet-formálás	4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán 5.1.2. Beavatkozás: Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok 5.2.2. Beavatkozás: Információs társadalomba való bekapcsolódás eszközrendszerének megteremtése A kapcsolat erős, azonban a vízi környezeti problémák monitoring hálózatának fejlesztése erősítendő.

EU 2020 Stratégia Tematikus céljai	JNSZM Területfejlesztési Program kapcsolódó prioritásai és a kapcsolódás minősége
1. A kutatás, technológia-fejlesztés és innováció erősítése	4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése A kapcsolat erős, egyértelmű.
2. Infokommunikációs technológiákhoz való hozzáférés elősegítése	5. Prioritás: Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom A kapcsolat kimutatható, de minimális.
3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében) a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	1. Prioritás: Gazdaságfejlesztés 2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés 3. Prioritás: Agrárium fejlesztése 4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése A kapcsolat erős és egyértelmű.
4. Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	1. Prioritás: Gazdaságfejlesztés 2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés 3. Prioritás: Agrárium fejlesztése 4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése 6. Prioritás: Település-fejlesztési programok A kapcsolat erős és egyértelmű.
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázat megelőzés és-kezelés előmozdítása	2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés 3. Prioritás: Agrárium fejlesztése 4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése 6. Prioritás: Település-fejlesztési programok A kapcsolat erős és egyértelmű.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

6. A környezetvédelem és erőforrás felhasználás hatékonyság	2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés 3. Prioritás: Agrárium fejlesztése 4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése 6. Prioritás: Település-fejlesztési programok A kapcsolat erős és egyértelmű.
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása, kapacitáshiányok megszüntetése	2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés A kapcsolat kimutatható, de ambivalens. Az egyéni és motorizált közlekedés infrastrukturális feltételeinek fejlesztése is megtörténik, ezért a fenntartható közlekedésfejlesztés területe tovább erősíthető.
8. A foglalkoztatás bővítése és a munkavállalói mobilitás ösztönzése	2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés 3. Prioritás: Agrárium fejlesztése 5. Prioritás: Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom A kapcsolat erős és egyértelmű.
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	1. Prioritás: Gazdaságfejlesztés 2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés 5. Prioritás: Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom 6. Prioritás: Település-fejlesztési programok A kapcsolat erős és egyértelmű.
10. Az oktatásba és az egész életen át tartó tanulásba beruházás	1. Prioritás: Gazdaságfejlesztés 4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése 5. Prioritás: Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom A kapcsolat erős és egyértelmű.
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása	6. Prioritás: Település-fejlesztési programok A kapcsolat gyenge.

2.3. A megyei Területfejlesztési Program prioritásrendszerének társadalmi, gazdasági, környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A Konceptió által kijelölt fejlesztési célok mentén került kialakításra a - korábbi fejezetekben bemutatott - Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program Stratégiájában a prioritások, intézkedések és beavatkozások rendszere. Ezen prioritások, intézkedések és beavatkozások révén járul hozzá a Területfejlesztési Program a Konceptióban meghatározott célok eléréséhez.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A felvázolt célrendszer koherencia vizsgálata kapcsán megállapítható az, hogy a Programban kialakításra kerülő prioritás-rendszer megfelel a Konceptióban felvázolt célrendszernek, ahhoz messzemenőig illeszkedik, s fejlesztési igényei nemcsak a megye társadalmi, gazdasági, hanem környezeti elemeire is kiterjednek.

Elvárásként fogalmazható meg, hogy a három terület egymással összhangban legyen, azaz ne álljon elő olyan helyzet, hogy a kialakításra – és majdan megvalósításra – kerülő beavatkozások során valamelyik terület a másik nagyarányú rovására terjeszkedjen. Természetesen kismértékű eltolódások lehetségesek, hiszen nem lehet minden esetben éppoly azonos erősséggel érvényre juttatni a környezeti, mint a társadalmi-gazdasági elemeket, de törekedni kell egyensúlyukra.

A **társadalmi fejlesztési igények** mind a célrendszerben, mind a prioritás-rendszerben egyértelműek: A prioritás megvalósulása, illetve nyújtott szolgáltatásai révén kerüljön középpontba a humán-erőforrás, növekedjen a népesség aktivitása, javuljanak foglalkoztatási esélyei, illetve nőjön a megye népességmegtartó ereje. A megye népessége ugyanis az országos ütemet lényegesen meghaladó mértékben fogy, nagyfokú előregedés jellemző, a megye városainak népesedési viszonyai rendkívül kedvezőtlenek. A foglalkoztatottak száma az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékben esett vissza, miközben megkétszereződött a munkanélküliek és az inaktív keresők száma. Az itt jelzett célok megvalósulását közvetlenül szolgálja az Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom címet viselő 5. prioritás, ahol nemcsak egy szegmensre irányulva, hanem a társadalmi problémák megoldásának lehető legszélesebb spektrumára kerültek kialakításra a megvalósítandó beavatkozások. Ennek megfelelően a foglalkoztatás (5.1. Intézkedés: Foglalkoztatási programok), a képzés (5.2. Intézkedés: Lakosság oktatási, képzési eszközrendszerének fejlesztése), az egészség (5.3. Intézkedés: Lakosság egészségi állapotának javulását szolgáló eszközrendszer fejlesztése) és a szociális szféra (5.4. Intézkedés: Szociális ellátórendszer fejlesztése) területét is le kívánja fedni a megyei Területfejlesztési Program. Természetesen egyéb prioritások keretében is megvalósulnak a társadalom fejlesztését, erősítését szolgáló beavatkozások (pl. 1.3.2. Beavatkozás: Hiányszakmákra irányuló képzési struktúra kialakítása, 6.1.2. Beavatkozás: Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása, 4.2.5. Beavatkozás: Vízgazdálkodásra irányuló közép-és felsőfokú képzési struktúra megerősítése; kutatási, együttműködési programok indítása a Szolnoki Főiskola bázisán), ezek azonban többnyire közvetett célként azonosíthatók.

A **Gazdasági fejlesztési igényként** fogalmazódik meg a megye versenyképességének javulása, Budapest makro térséghez való erőteljes kapcsolódása, a beszükülő piaci kapcsolatok oldása, a megyébe irányuló befektetői kedv, beruházások ösztönzése, s kiemelt figyelem fordul a turizmusra, mint a gazdaság egy igen fontos szegmensére. Ezen fejlesztési igényekre reagálva került kidolgozásra a megyei Területfejlesztési Program teljes 1. Gazdaságfejlesztési prioritása, hiszen annak mind a négy intézkedése (1.1. Üzleti környezet fejlesztése, 1.2. Vállalkozás- és befektetés ösztönzés, 1.3. Képzési struktúra hiányosságainak felszámolása, 1.4. A megye gazdaságát és vonzerejét erősítő turisztikai fejlesztések) ezeknek a céloknak a megvalósulását szolgálja. Közvetve a fenti célok elérését szolgálja a 2. Közlekedésfejlesztés prioritás, hiszen mind a nagytérségi, mind az alsóbbrendű közlekedési fejlesztések hozzájárulnak a gazdaság erősítéséhez a mobilitási feltételek javulása, az elérési idők csökkentése révén. A gazdaság igen erős oldalát jelenti a megyében a mezőgazdaság, így az ebbe való beruházások (mind a nyolc beavatkozás) az agrárium versenyképességének javításán keresztül, míg az energetikai, zöldgazdasági fejlesztések a 4. prioritás keretein belül járulnak hozzá a megye gazdaságának fejlődéséhez. A kifejezetten a településekre irányuló fejlesztések révén (6. Prioritás: Település-fejlesztési programok) a települések nemcsak lakóik, hanem a vonzáskörzetük lakossága, az ide érkező turisták, de a gazdasági szereplők, befektetők számára is vonzó szolgáltatásokat, környezetet nyújtanak.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Környezeti fejlesztési igényként került megfogalmazásra már a horizontális célok közt is az, hogy a kialakítandó és majdan megvalósuló fejlesztések révén a megyei Területfejlesztési Program járuljon hozzá az országos megújuló energiahasznosítási arány és energiahatékonyság növeléséhez, illetve hogy a szervezeti-intézményi feltételek javításával történjen előrelépés a komplex fenntarthatóság terén. Ezen célok megvalósítása érdekében kialakításra került a megyei Területfejlesztési Programban a 4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése prioritás, illetve annak 4.1. Zöldgazdaság feltételeinek megteremtése intézkedése keretén belül két ez irányú beavatkozás 4.1.1. Megújuló-és alternatív energiatermelést szolgáló fejlesztések; 4.1.2. Hulladékipari vertikum kialakítása a hulladékgazdálkodás energetikai célú fejlesztésével összhangban) is. Ezen túlmenően a fenti környezeti célok megvalósítását segíti a 2.2.2. (Vasúti mellékvonal-hálózati fejlesztések), a 2.3.1. (Közösségi közlekedés fejlesztései), a 2.3.2. (Hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztései), a 3.1.8. Beavatkozás (Területhasználat optimalizálása és a tanyás térségek revitalizációja), a 4.2. Intézkedés (Integrált víz- és tájgazdálkodási programok), az 5.1.2. (Integrált víz, ártéri-és tájgazdálkodási képzési és foglalkoztatási programok), és a 6.1.4. Beavatkozás (Települési együttműködések) is.

A fenti bemutatás alapján kirajzolódik, hogy bár a megyei Területfejlesztési Program prioritásrendszerében vannak olyan prioritások, melyek a társadalom- gazdaság-környezet hármasából döntően egy-egy területre irányulnak, pl. az 5. a társadalom, az 1. a gazdaság, a 4. prioritás pedig a környezet fenntartható fejlesztésére, a többi prioritás beavatkozásai pedig inkább csupán kiegészítik, erősítik azokat.

Beazonosítható azonban néhány olyan prioritás, illetve beavatkozás is, mely a kellő odafigyelés hiányában gyengíthetik a társadalom- gazdaság-környezet hármasának egy-egy elemét. Az 1. Gazdaságfejlesztés és 2. Közlekedésfejlesztés prioritás és annak néhány beavatkozása a megyei Területfejlesztési Program környezeti fenntarthatóságra irányuló törekvéseit gyengítheti. Az 1.1. Üzleti környezet fejlesztése, az 1.4. A megye gazdaságát és vonzerejét erősítő turisztikai fejlesztések intézkedés, a 2.1.1. (Nagyterületi közlekedésfejlesztések a megyében (M4, M8, 32, 34, M44)) és a 2.2.1. Beavatkozás (Alsórendű közúthálózati elemek fejlesztése) nagyarányú infrastrukturális beruházásai révén hozzájárulhatnak a környezeti elemek károsításához, a lefedettség növekedéséhez, ezáltal a zöldfelületi elemek csökkenéséhez; a rajtuk zajló közlekedés révén pedig közvetetten a levegő minőségének romlásához vezethetnek az egyéni motorizált közlekedésnek teret adva.

2.4. A jelenlegi társadalmi, gazdasági és környezeti állapotnak a megyei Területfejlesztési Programmal összefüggésben levő elemeinek ismertetése, problémák, konfliktusok felvetése

A megye társadalmi, gazdasági és környezeti állapotának bemutatását, részletes és kistérségekre is kiterő elemzését a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Konceptiót megalapozó Helyzetfeltáró dokumentum tartalmazza, jelen fejezet keretei közt a rendelkezésre álló, megyére vonatkozó adatok kiegészítése, aktualizálása, illetve a Programmal összefüggésben levő elemeinek citálása történik meg.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Társadalom, gazdaság

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Konceptió elemzi, feltárja a megye társadalmi helyzetét, kitér az adatok időbeli alakulására, a tendenciák felvázolására is, jelen fejezet keretei közt az adatok aktualizálása történik meg. A KSH¹ 2013. I–III. negyedévi előzetes megyei adatai a gazdaság és a társadalom különböző területein eltérő irányú folyamatokat jeleznek. A megyében nőtt az élve születések száma és csökkent a halálozásoké, ami az előző év azonos időszakához képest mérsékelte a természetes népesség-fogyás ütemét. 2013 I–III. negyedévében a természetes népmozgalmi folyamatok kedvezőbben alakultak, mint az előző év azonos időszakában. Január–szeptemberben a megyében 2612 gyermek született és 3996 haláleset történt. A születések száma 1,4%-kal növekedett, a halálozásoké 4,2%-kal csökkent, ami 1384 fős – az előző év azonos időszakában tapasztaltnál mérsékeltebb – természetes népességfogyást okozott. A csecsemőhalandóság megyei mutatója is kedvezőbb volt az egy évvel korábbinál, ezer élve születésre 5,7 egy éves kor alatti elhalálozás jutott.

A gazdasági fejlettség térbeli összehasonlítására legáltalánosabban használt mutatót, az egy lakosra jutó bruttó hazai terméket tekintve elmondható, hogy a régiók 2008 óta fennálló sorrendje 2011-ben (Területi bontásban 2011-ig állnak rendelkezésre a GDP adatok.) sem változott, az Észak-Alföld az Észak-Magyarország után a második legkedvezőtlenebb helyzetű régió e tekintetben, 1.764 ezer Ft GDP jut egy lakosra. Jász-Nagykun-Szolnok megye a régiós átlagnál valamivel kedvezőbb képet mutat, a megyében az egy főre jutó bruttó hazai termék 1.780 ezer Ft. A 2010. évihez képest 2011-ben mindössze hét megye helyzete javult az országos átlaghoz viszonyítva, e hét megye közt van Jász-Nagykun-Szolnok megye is.

A bruttó hazai termék (GDP) 2011. évi volumenindexei alapján a megyében az alábbi értékek mutathatók ki az előző évet 100%-ként alapul véve. A bruttó hazai érték 2010-hez képest 1,6%-kal növekedett. Ezen belül a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazata 11,8%-os, az ipar mindössze 0,1 %-os, az építőipar azonban kerekén két százalékos növekedést produkált.

A gazdasági teljesítményt befolyásoló fontosabb tényezők közül a regisztrált – vagyis a közhiteles adminisztratív nyilvántartások szerint jogilag létező – vállalkozások száma 2012-ben országosan bővült, az Észak-Alföldön az intenzív növekedés az őstermelők magas alföldi koncentrációjának is következménye. Az Észak-Alföld 257.682 regisztrált vállalkozásának majdnem 20%-a (51.010 db) Jász-Nagykun-Szolnok megyében regisztrált. A vállalkozásokon belül a legnagyobb gazdasági súlyt a társas vállalkozások jelentik. A Jász-Nagykun-Szolnok megyében regisztrált vállalkozások több mint ötöde (11.486 db) társas vállalkozás. A vállalkozások elterjedtségét az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások számával mérjük. Ezek alapján megállapítható, hogy 2012-ben ez a megyei érték (132 db) jelentősen elmarad nemcsak a régiós (173 db), hanem az országos (168 db) értéktől is.

A tulajdonosi összetételt tekintve a vállalkozások sajátos csoportját alkotják a külföldi érdekeltségű vállalkozások. Az országban lévő külföldi érdekeltségű vállalkozások (közel 30 ezer) nem egészen 3%-a található az Észak-Alföldi régióban, ennek az értéknek pedig több mint 21%-a (190 db) működik Jász-Nagykun-Szolnok megyében. 2012-ben a megyébe 283,8 millió Ft külföldi tőkebefektetés érkezett, ezzel a megyében egy lakosra közel 734 ezer Ft külföldi tőke jut.

A gazdasági teljesítményre jelentős hatást gyakorló beruházások, a fejlesztési tevékenység az országos tendenciákkal ellentétben, az Észak-Alföldi régióban számottevően növekedett. A KSH 2012-es előzetes adatai alapján a gazdasági szervezetek régióban történő beruházásainak (480,5 millió Ft)

¹ Statisztikai Tájékoztató Jász-Nagykun-Szolnok megye 2013/3, KSH 2013.december; A gazdasági folyamatok regionális különbségei, 2012, KSH;

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

közel 35 százaléka a megyében (166,7 millió Ft) realizálódott, s ezzel a megyében az egy lakosra jutó beruházás mértéke (429.478 Ft) jelentősen meghaladja mind a régiós (321.359 Ft), mind az országos (384.820 Ft) értéket.

A K+F ráfordítások GDP-hez viszonyított aránya a rendelkezésre álló 2011-es adatok alapján az országos 1,22 %-hoz képest alacsony, mindössze a GDP 0,44 %-át (számszerűen 4.076 millió forintot) fordították Jász-Nagykun-Szolnok megyében kutató-fejlesztő tevékenységre. A K+F tevékenység területi különbségeinek alakulásában természetesen legfontosabb tényezők a térségi vállalkozások innovatív tevékenységében és a felsőfokú képzés intézményrendszerének kiépítettségében, kutatási tevékenységben meglévő differenciák. A K+F források összetételének területi sajátosságait nagyban meghatározza az egyes régiókban a vállalkozói és az egyéb (kutatóintézeti, felsőoktatási) kutatóhelyek relatív súlya. Az Észak-Alföldi régióban, ahol a vállalkozások kutatási tevékenysége jelentős, ott a forrásszerkezetben is nagyobb súlyt kapnak a vállalkozói hozzájárulások.

A 2012-es adatok alapján a megyében az ipari termelés 1.167 milliárd Ft volt, mely a régiós érték 47,7 %-át teszi ki. Az ipari termelés volumenindexe azonban a 2011. évihez képest csökkent. Az egy lakosra jutó ipari termelés (3.005 ezer Ft) mind a régiós (1.634 ezer Ft), mind az országos értéket (2.332 ezer Ft) jelentősen meghaladja. Az építőipari termelés volumenindexe 111,1, azaz a 2011. évihez képest 11,1 % pontos, jelentős emelkedés történt 2012-ben, melynek oka főként a lakásépítésekben keresendő.

Az idegenforgalom teljesítménye interszektorális jellegéből adódóan több szakágazat együttes vizsgálatával határozható meg. A gazdasági ágak közül legjellemzőbb kapcsolatban a szálláshelyszolgáltatással van. A megyében ezer lakosra 32 kereskedelmi szállásférőhely jut, mely a régiós értéket (25) jelentősen meghaladja, miközben az országos értéket (34) közelíti. A turizmus vendégforgalmi adataira az alábbiak jellemzők: 2012-ben az Észak-Alföldi régió kereskedelmi szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák (1.770.580) számának 28 %-a (496.528) realizálódott Jász-Nagykun-Szolnok megyében. Jász-Nagykun-Szolnok megye kereskedelmi szálláshelyeinek forgalma 2013 I–III. negyed- évében az egy évvel korábbinál kedvezőtlenebbül alakult. A vendégek száma 5,5, a vendégéjszakáké 7,5 %-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Az átlagos tartózkodási idő 3 éjszakát tett ki.

2011-2012-ben országosan nőtt a foglalkoztatottak száma és aránya, mely növekedésben szerepet játszott a közfoglalkoztatás, ami a bővülés felét adta. A régiók közötti foglalkoztatási különbségek a válság időszakában valamelyest mérséklődtek, mivel a gazdasági visszaesés negatív munkaerő-piaci hatása elsődlegesen a fejlettebb régiókat érintette, ugyanakkor a közfoglalkoztatási programokban a hátrányosabb gazdasági helyzetű térségek nagyobb arányban vettek részt. 2012-ben az Észak-Alföldi régióban nőtt a gazdaságilag aktívak száma. Úgy emelkedett az aktivitás, hogy a foglalkoztatás bővülésével egy időben a munkanélküliek száma mérséklődött. A régiós munkanélküliek (84,4 ezer fő) 21,3 %-át, a régiós foglalkoztatottak (522,3 ezer fő) 27 %-át adja Jász-Nagykun-Szolnok megye. A megye munkanélküliségi rátája 11,3, mely mérsékeltebb, mint a régiós arány (13,9). Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak létszáma – a nyilvántartott állásukra váró munkanélküliek számához hasonlóan – az Észak-Alföldön volt a legnagyobb, elérte a 70 %-ot. A KSH lakossági munkaerő-felmérése szerint 2013 III. negyedévében a megye 287,7 ezer fős 15–74 éves népességéből 146,1 ezren foglalkoztatottak, 17,7 ezren munkanélküliek voltak, a gazdaságilag inaktívak közé pedig 123,9 ezren tartoztak. A foglalkoztatottak száma 1500 fővel nőtt, a munkanélkülieké 300 fővel csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Az adatokból számítható megyei foglalkoztatási arány 50,8 %-ot, a munkanélküliségi ráta pedig 10,8 %-ot tett ki. A foglalkoztatási ráta és a munkanélküliségi arány egyaránt kedvezőbb volt az egy évvel korábbinál.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Környezet

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Program és Konceptió Helyzetfeltáró munkarésze ugyan részletesen és kiterjedten vizsgálja a megye környezeti állapotát (természeti adottságok, táji környezet, természet-és tájvédelem), több esetben azonban elavult, vagy hiányos információkra épít, különösen a hulladékgazdálkodás, illetve a vízvédelem terén. Jelen dokumentumnak ebben a fejezetében ezeknek a területeknek a kiegészítése, pontosítása történik meg, míg a Természet-és környezetvédelemért felelős szervek által nem kifogásolt részek esetében azok Helyzetelemzésből történő átemelése történik meg.

A **hulladékgazdálkodásra** vonatkozóan a legautentikusabb és legfrissebb adatokat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által üzemeltetett Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer² (HIR) adatai szolgáltatják, mely adatbázis célja a hulladékgazdálkodás területére jellemző adatok összegyűjtése, egységes, ellenőrzött adatbázisba rendezése, és ebből a különböző lekérdezési igények kiszolgálása. A hulladékgazdálkodásra vonatkozó információk feltárása kapcsán nagyobb figyelmet érdemes fordítani a felhagyott települési hulladéklerakók rekultivációjának kérdéskörére, illetve az üzemelő regionális hulladéklerakókra.

A HIR Jász-Nagykun-Szolnok megyére vonatkozó adatbázisa alapján 2012-ben az összes keletkező hulladék mennyisége közel 501 millió kg volt. Az összes keletkező hulladék 3,3%-a volt veszélyes hulladék. Hulladék-főcsoportok alapján vizsgálva a megyében keletkezett hulladékok legjelentősebb részét a Hulladékkezelő létesítményekből, szennyvizet keletkezésük telephelyén kívül kezelő szennyvíztisztítókból, illetve az ivóvíz és ipari víz szolgáltatásból származó hulladékok (több mint 171 millió kg) és az építési és bontási hulladékok (beleértve a szennyezett területekről kitermelt földet is, 131,4 millió kg) tették ki. Meghatározó még a Mezőgazdasági, kertészeti, vízkultúrás termelésből, erdőgazdaságból, vadászatból, halászatból, élelmiszer előállításból és feldolgozásból származó hulladékok (73,3 millió kg) és a Települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló, kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok, beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékok is (68,1 millió kg)) mennyisége is. A keletkező hulladékok mennyiségének 93,5 %-át (468,6 millió kg) adják a megyében a begyűjtött hulladékok. Ezek legmeghatározóbb részét (55%-át; 259,5 millió kg) a Települési hulladékok főcsoportja teszi ki.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyében begyűjtött hulladékok megoszlása a hulladék eredete szerint, 2012

Hulladék eredete	Veszélyes (kg)	Nem veszélyes (kg)	Összesen (kg)
egyéb termelői	7 282 451	145 016 594	152 299 045
import	0	406 361	406 361
lakossági települési	654 403	224 719 651	225 374 054
termelői települési	854 570	89 675 908	90 530 478
Végösszeg	8 791 424	459 818 514	468 609 938

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/hir/>

A megyében 2012-ben begyűjtött összes hulladék legjelentősebb részét, összesen 80%-át a lakossági települési hulladék (48%) és az egyéb termelői hulladék (32,5%) teszi ki, melyek hasonlóak a 2011-ben kialakult arányokhoz.

² <http://okir.kvvm.hu/hir/>

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Az adatbázis lehetővé teszi a lakosságtól begyűjtött hulladékok főcsoportok szerinti beazonosítását is. Eszerint az összes, a megyei lakosságtól begyűjtött hulladék (225,3 millió kg) közel 90%-át a települési hulladékok, 8%-át Építési és bontási hulladékok, adják. A Hulladékká vált csomagolóanyagok 3,3 millió kg-os mennyisége is jelentős, ám a Mezőgazdasági, kertészeti, vízkultúrás termelésből, erdőgazdaságból, vadászatból, halászatból, élelmiszer előállításból és feldolgozásból származó hulladékok begyűjtött mennyisége (175,8 ezer kg) nem milliós nagyságrendű.

A keletkező hulladékmennyiség csökkentése, illetve a begyűjtés mértékének növelése mellett kiemelt jelentősége van a hulladékok hasznosításának, ártalmatlanításának is. A gazdálkodó szervezeteknek rendszeresen (évente) adatokat kell szolgáltatniuk a tevékenységükből származó hulladékokról amennyiben a cégnél foglalkoztatottak száma meghaladja a 10 főt, vagy ha az adott évben, adott telephelyükön a rendeletben meghatározott mennyiségnél több hulladékuk képződik. A hulladékkezelőknek pedig minden általuk átvett, kezelt hulladékról, valamint a náluk keletkezett hulladékról is bejelentést kell tenniük, így az adatbázis adattartalmának folytonossága és az ebből nyerhető adatok felhasználása, meglete biztosított. 2012-ben Jász-Nagykun-Szolnok megyében összesen 253,5 millió kg hulladék került hasznosításra és 340,5 millió kg hulladék ártalmatlanítása történt meg az adatszolgáltatások tartalma alapján. Települési adattartalmak összesített kinyerésére 2012-re vonatkozóan nincs lehetőség, csupán egy-egy kiválasztott település vonatkozásában lehet friss adatokhoz jutni az adott település legnagyobb hulladéktermelői és legnagyobb hulladékkezelői tekintetében. A KSH Stadat-6.5.2 Települési hulladék adatai alapján a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya a megyében 2012-ben 84% volt. 2012-ben, Jász-Nagykun-Szolnok megyében a közszolgáltatás keretei közt elszállított szilárd hulladék mennyisége 107.400 tonna volt, miközben a folyékony hulladéké 204.000 m³.

Szolnok megyei jogú város területén működő húsz legnagyobb hulladéktermelőnél (hulladékfelvásárló-, kezelő telepek, vegyiművek, építőipari-, járműgyártó-, járműjavító telephelyek) keletkezett hulladék mennyisége például egyenként is meghaladja az egymillió kilogrammot (az első háromé egyenként a 11 millió kg-ot). A megyében a legnagyobb veszélyes hulladék termelő üzem a Bige Holdig Kft. vegyiműve, melyben adatszolgáltatása alapján 2012-ben 6,8 millió kg veszélyes hulladék keletkezett. 2011-ben ez a mennyiség jóval kevesebb, 2,7 millió kg volt.

A HIR adatbázisa alapján a megyében található karcagi rekultiválandó hulladéklerakó 115,3 millió kg, a Regio-Kom Térségi Kommunális Szolgáltató Társulás (regionális hulladéklerakó) 2012-ben adatszolgáltatói kötelezettsége teljesítésekor 8,8 millió kg nem veszélyes hulladékról szolgáltatott adatokat. A húsz legnagyobb nem veszélyes hulladék termelőt és lejelentett hulladékmennyiségeit az alábbi táblázat tartalmazza.

A húsz legnagyobb nem veszélyes hulladék termelő hulladékmennyisége
Jász-Nagykun-Szolnok megyében, 2012

Rangsor	Adatszolgáltató ügyfél	Hulladékmennyiség (kg)
1.	Homokhátsági Hulladékgazdálkodási Kft. – Karcagi rekultiválandó hulladéklerakó	115 300 000
2.	Szilaj-2000 Kft. - fuvarozó telep	46 822 724
3.	Kenderes Biogáz Kft. - Biogáz üzem	37 556 630
4.	Közép-tiszai Mg. Zrt. - sertéstelep	37 406 052
5.	Alcufer Kft. - Hulladék felvásárló telep	15 805 884
6.	Jászapáti 2000. Mg. Zrt. - Pethes tanya, sertéstelep	12 586 390
7.	Bau-Vertikál Építőipari Vállalkozási És Kereskedelmi Kft - építőipari	11 337 748

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	központi telephely	
8.	Jászapáti 2000. Mg. Zrt. - I. központ tehenészeti telep, hulladékkezelés	9 436 142
9.	Regio-Kom Térségi Kommunális Szolgáltató Társulás - regionális hulladéklerakó	8 813 090
10.	Samsung Elektronika Magyar Rt - Elektronikai üzem, hulladéktér	8 066 261
11.	Mezőtúr és Környéke Vízmű Kft. - szennyvíztisztító telep	7 455 640
12.	HERMANN KFT - Galvanizáló üzem	7 056 000
13.	KUN HULLADÉK Kft. - Tiszazugi Regionális Hulladéklerakó	6 724 320
14.	Vcsn Zrt. Szolnok - szennyvíztisztító telep	6 429 780
15.	Nagy Sándor – hulladék feldolgozó telephely	5 891 500
16.	Bunge Zrt. - Növényolajgyár	5 885 440
17.	Bige Holding Kft. - vegyiművek	5 570 510
18.	Fortaco Zrt. – Gépalkatrész-gyártó, fémmegmunkáló üzem	5 151 366
19.	Jászberényi V.V. Zrt. - Települési szennyvíztisztító telep	5 035 550
20.	RFC Promotion Kft. - vegyiművek	4 686 500

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/hir/>

Nagyobb figyelmet szükséges szentelni a felhagyott **települési hulladéklerakók rekultivációjára**, mely a hulladéklerakók közvetlen szomszédságában lakók egészsége mellett hosszabb távon az édesvízkészletek, a vízbázis megóvását, illetve a levegőt és a talajvizet károsító hatások csökkentését is szolgálja. Fontos célja azonban a talajerózió elleni védelem és a tájba illesztés is.

2013 végére befejeződött a megyében a jászberényi kistérség felhagyott és bezárt kommunális szilárd lerakóinak rekultivációja, melynek keretében 16 településen (Alattyán, Jánoshida, Jászágó, Jászsós-szentgyörgy, Jászapáti, Jászárokszallas, Jászberény, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászfelső-szentgyörgy, Jászfákóhalma, Jászkisér, Jászládány, Jászszentandrás, Jásztelek, Pusztamonostor) végeztek rekultivációs munkálatokat. Többnyire bányagödrökbe, tavakba, mélyedésekbe, vagy mint Jászberény esetében a település határában, helyben tették ártalmatlanná a hulladékot. 13 településen helyben rekultiváció valósult meg, 3 településen pedig a lerostált hulladékot a térségi lerakóba szállították. A Szolnok-térségi hulladéklerakók rekultivációjából mind a 23, a Karcagi kistérség lerakói rekultivációjából mind a négy, a jászsági lerakók rekultivációjából Jász-Nagykun-Szolnok megye érintett 14 településén szintén befejeződött. Folyamatban van Jászfényszaru, Kisköre, illetve a Tisza-tavi régió nyolc darab felhagyott hulladéklerakójának rekultivációja.

Az üzemelő hulladéklerakók teltsége és betelés közeli állapota kapcsán szükséges megteremteni a fejlesztés lehetséges útjait. A Jászsági és Dél-Hevesi Regionális Hulladéklerakó szabad kapacitása 2012 januári adatok alapján 1.179.010 tömör m³, a Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő Központé pedig kb. 525.00 tömör m³. A Karcag városi hulladéklerakó telep szabad térfogata 2013. februári adatok alapján 300.508 tömör m³, míg a Kétpói Regionális Hulladéklerakó (I.ütem) szabad kapacitása 2013. márciusi adatok alapján kb. 500.490 tömör m³. A bezárt, régi lerakók biztonságba helyezéséről, rekultiválásáról és folyamatos monitorozásáról még évtizedekig gondoskodni kell. Szükséges elvégezni az új gyűjtési rendszer bevezetésére vagy a kezelési kapacitások fejlesztésére vonatkozó igények felmérését, a bezárásra kerülő hulladékkezelő létesítményeket, valamint a hulladékkezelési infrastruktúra továbbfejlesztésének lehetőségét. Így különösen pl. a mechanikai (osztályozás, dúsítás) és biológiai eljárásokat (komposztálás, az anaerob erjesztés és a biológiai szárítás) kombináló hulladékkezelést. A keletkező települési hulladékok mennyiségének növekedési ütemét a jelenleginél

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

szélesebb körre kiterjedő szelektív hulladékgyűjtés megvalósításával lehet mérsékelni. Szükséges a házi és közösségi komposztálás elterjesztése, a zöldhulladékok helyben történő visszaforgatása, valamint az újra használati központok létrehozásának ösztönzése.

A hulladékokra épülő feldolgozóiparban eddig még kiaknázatlan lehetőségek rejlenek, amellet, hogy történtek már kezdeményezések e téren, pl. Tiszapüspökin, vagy Karcagon, ahol a Karcagi Ipari Parkban integrált hulladék újrahasznosító üzem kialakítását, elektronikai (háztartási és ipari) hulladék, de nem kommunális hulladékok begyűjtésére és feldolgozására is alkalmas létesítmény kialakítását tervezik, azonban a fejlesztés, bővítés irányait a piaci igények és lehetőségek is meghatározzák. Jól bizonyítja a kiaknázatlan lehetőséget a KSH 2012-es adata, mely alapján a megyében az összes hasznosított, ártalmatlanított (107,4 ezer tonna mennyiségű) hulladék közel egészét (104,3 ezer t) lerakással ártalmatlanítják, míg újrafeldolgozással mindössze 3 ezer tonna hasznosított.

A **szennyezett területek** vonatkozásában az érintett földtani közeg alapján elkülöníthető szennyezett talaj, szennyezett talajvíz, illetve a két földtani közeg együttes szennyezettsége. A KÖTIVIKÖTEFE 2014-es adatai alapján a megyében félszáz olyan terület található, ahol vagy a talaj, vagy a talajvíz, vagy mindkettő szennyezettnek minősül. Az esetek közel felében mindkét földtani közeg szennyezettsége megállapítható. A szennyezés okaként a legtöbb esetben az üzemelő vagy már felhagyott üzemanyag-töltő állomások és üzemanyag-tartályok; a nem megfelelő szénhidrogén-tárolás; a veszélyes hulladékkezelők; a fémfelület-kezelők, galvanizáló rendszerek, krómozók technológiai meghibásodása említhető.

Az alábbi táblázatban a Jász-Nagykun-Szolnok megye területén található, legjelentősebbnek tekintett szennyezett területekről adunk áttekintő képet a szennyezett földtani közeg, a szennyezés forrása, illetve a szennyező anyag feltüntetésével.

Szennyezett terület		Szennyezett földtani közeg	Szennyezés oka	Szennyező anyag	Kármentesítés folyamatban levő szakasza
helye	helyrajzi száma				
Jászberény	8702	talajvíz	gépgyártás	triklór etilén króm	műszaki beavatkozás
	1952-1990-ig intenzív vegyi anyag felhasználással járó hűtőgépgyártás folyt. A szennyezést előidéző technológiák a galvanizálás, felületkezelés, klórozott oldószerekkel való zsírtalanítás és a festés. A szennyezés túlterjed a gyárterületen, a talajvíz mentesítési munkálatok 1995-ben kezdődtek el és jelenleg is folyamatban vannak.				
Jászládány	1777	talaj és talajvíz	felhagyott üzemanyag-töltő állomás	TPH	tényfeltárás folyamatban
	Felelős hiányában az OKKP-ba felterjesztve.				
Kenderes kt	0215/2	talajvíz	szénhidrogén tárolás, kezelés	szénhidrogén	műszaki beavatkozás
	A gázlőkészítő üzem területén és annak környezetében jelentős mértékű és talajvíz tekintetében nagy kiterjedésű szabad fázissal együtt előforduló szénhidrogén szennyezés mutatható ki.				
Kunmadaras kt	042, 030/61	talaj és talajvíz	volt szovjet katonai repülőtér, üzemanyagpark	szénhidrogén	műszaki beavatkozás
	A legnagyobb szovjet légi bázis volt Magyarországon. A repülőtér területén a környezetszennyezést egyrészt a tartálypark és a kapcsolódó földalatti csővezeték rossz állapota és műszaki védelem nélküli üzemeltetése, másrészt a földtakarást kapott veszélyes anyagokat is tartalmazó műszaki védelem nélkül kialakított hulladéklerakók				

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	(horizontális kiterjedés 9 ha) együttesen okozták. A teljes szennyezett talaj kitermelése és a szennyezett földtani közeg biológiai kezelése, valamint a munkagödrökben összegyűlt talajvíz tisztítását írták elő.				
Szolnok	0785/1	talaj és talajvíz	üzemanyagtöltő állomás	szénhidrogén származék	műszaki beavatkozás
	A szennyezés lehatárolása 2007-ben megtörtént. A kockázatelemzés alapján humán-egészségügyi szempontok, illetve az Alcsi Holt Tisza mint Szolnok város tartalék ivóvízbázisának védelmét figyelembe véve „D” szennyezettségi célállapot határérték került meghatározásra.				
Szolnok	19039/1	talajvíz	veszélyes hulladék-tárolás	fémek	műszaki beavatkozás
	A volt veszélyes hulladéklerakót az elhelyezett szennyezőanyagok terjedésének megakadályozása érdekében résfallal vették körül, melynek belső részén az összegyűlt talajvizet kitermeléssel tartják szinten. A résfalon kívül monitoring kutak vannak telepítve. Az üzem területét több helyen piritpörk anyagú feltöltésekből származó szennyezés, foszfátszennyezés, toxikus nehézfémek által okozott szennyezés érinti.				
Szolnok	19098	talajvíz	zsírtalanítás	triklór etilén	műszaki beavatkozás
	A „B” szennyezettségi határérték fölötti szennyezés nagy része a telekhatáron kívüli területek alatt van. A rétegvízre kiterjedő vizsgálat eredménye szennyezést nem mutat.				
Törökszent-miklós	6829	talajvíz	felszín feletti tartálypark és vasúti lefejtő, hordós vegyi-anyag tároló	klórozott szénhidrogén	műszaki beavatkozás
	A felszín alatti vízszennyezettség súlypontja elsősorban a telephelyen belül található, de a szennyezettség kis mértékben a telephelyen kívülre is eljutott.				
Törökszent-miklós	223	talajvíz	hűtőgép kompresszor üzem, régi zsírtalanító	klórozott szénhidrogén	műszaki beavatkozás
	A szennyezés epicentruma a gyárterület mögött, észak-nyugati irányban levő lakossági ingatlanok alatt található. Az érintett ingatlanok száma kb. 50.				
Jászberény kt	0827/12, 0827/91	talaj és talajvíz	veszélyes-hulladék lerakóból megmaradt WDS-1 tároló	triklór etilén, Cr és CrVI	műszaki beavatkozás és monitoring
	1976 és 1989 között a hűtőgépgyár ide szállította és temette el a veszélyes hulladékait. Az akkori lerakó műszaki védelem nélkül lett kialakítva. Hordós galvanizálap és festék-hulladék volt jellemző, emellett nagy mennyiségű kevert veszélyes hulladék is elhelyezésre került. Az 1990-es évek elején végzett szennyező forrás felszámolását, ártalmatlanítását és a talajkitermelést követően nem maradt szennyezett talaj.				
Szajol bt	2401/1, 2402	talajvíz	szénhidrogén tárolás	TPH, BTEX	kármentesítési monitoring
	A bázistelepen évtizedek óta folytatnak szénhidrogén tárolást. A szennyezés lehatárolása 2005-ben megtörtént, kármentesítési monitoring van elrendelve.				

Jelmagyarázat:
OKKP= Országos Környezeti Kármentesítési Program; kt= külterület; bt= bázistelep; TPH=(Total Petroleum Hydrocarbons) összes ásványolaj szénhidrogén (kőolaj és a belőle származó termékek) BTEX= kisebb forráspontú szénhidrogének, benzolok és alkilbenzolok (mérgező vegyületek)

Forrás: KÖTIVIKÖTEFE, 2014

A táblázatban jelzett legjelentősebbnek számító szennyezett területek mellett azonban meg kell említeni az alábbi településeket, ahol településen belül több terület is szennyezett. Ezek az alábbiak, zárójelben a szennyező forrásának megnevezésével: Karcag (töltőállomás, galvanizáló), Kenderes

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

(szénhidrogén-tárolás, vezeték-lyukadás), Martfű (krómozó, veszélyes hulladék-tároló, széntároló), Szolnok (veszélyes hulladék-tároló, üzemanyagtöltő), Tiszafüred (lefejtő, üzemanyagtöltő, hordós tároló), Törökszentmiklós (veszélyes-hulladék- tároló, zsírtalanító, kompresszorüzem) és Jászberény (hulladékátvevő telep, felületkezelő, galvanizáló).

Terület-felhasználás, vízrajz

Az alföldi sík vidék alapvetően meghatározza e térség terület-felhasználását és gazdasági lehetőségeit. A fő tevékenység a területek mezőgazdasági művelése, a művelés jellegét a területek termőhelyi adottságai határozzák meg. Jász-Nagykun-Szolnok megye nagy részén kiválóak a talajadottságok, legfőképpen csernozjom talajok és azok altípusai, közép-kötött talajok fordulnak elő.

Általánosságban megállapítható, hogy a megye területe száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. Jelentős folyói a Tisza és Hármas-Körös, kis vízhozamú vízfolyás a Zagyva, a Tarna, valamint az erősen módosított, vagy mesterségesen épített belvíz és öntöző csatornák (főművek, társulati kezelésű üzemi művek, magán vagy önkormányzati kezelésű üzemi művek). A megye középső és keleti részében számos állóvíz található, melyek nagy része mesterséges, gazdasági érdekből kialakított halastó, kisebb részben belvíztározó, de a folyók mentén (a mentett és a hullámtérben) a szabályozásból eredően a holtágak száma is magas. A talajvíz mélysége változó: általában 2-4 m az évszakonkénti ingadozás mellett a déli területeken 4-6 m közötti. A rétegvizek speciális típusa, a 30°C-ot meghaladó hőmérsékletű vizek, vagyis a termálvizek aránya magas.

Abból adódóan, hogy egy adott területen a térség vizeinek minősége visszatükrözik minden, a területen folytatott ipari, mezőgazdasági tevékenységet, a települések szerkezetét, a terület használatát stb., tehát közvetlen vagy közvetett hatást fejtenek ki, igen fontos mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek fokozott védelme.

A Tisza vízminősége a megyében általában tűrhető, de egyes folyók vízminősége ennél rosszabb pl. a Heves megyéből érkező Zagyva (V. kat.), vagy a Hajdú-Bihar megyéből érkező Hortobágy-Berettyó esetén (III.-IV. kat.), a bevezetett szennyvizek miatt. A folyók a tavaszi és nyár eleji időszakokban bővízűek, nyáron viszont igen kicsi a vízkészletük. A Tisza-Körös-völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) Európa egyik legnagyobb összefüggő vízgazdálkodási rendszere, melynek célja a vízhiányos térségek vízkészletének pótlása a Tiszából történő vízáttárolással (Nagykunsági Öntözőrendszeren keresztül). A már kiépített öntözőrendszerek közül a Nagykunsági öntözőrendszer hatásterülete a legnagyobb (124 350 ha), közel 340 km-nyi csatorna látja el a térséget öntözővízzel.

A felszín alatti vizeket veszélyeztető, mezőgazdasághoz köthető tevékenységek a mezőgazdasági (öntözési, állattartási célú) víznyerésen, vízhasználaton; szennyvíz-, és hígtrágyaszikkasztáson, illetve ezek hatásain (pl. bemosódás, kilúgzás, szerves anyagok-, patogén mikrobák bejutása) túlmenően a trágyázás és a növényvédő szerek hatásai. A műtrágyák felhasználása következtében toxikus fémek és radioaktív mikro szennyezők kerülhetnek a talajba, onnan bemosódás a talajvízbe, nitrát bemosódása a felszín alatti vízbe, nitrogén és foszfor bemosódása a felszín alatti és a felszíni vizekbe (eutrofizáció), a szerves tápanyagpótlók, a trágya, a hígtrágya, a komposzt, a szennyvíz és a szennyvíziszap toxikus fémek és nem bomló (perzisztens) szerves szennyezők felhalmozódását, minőségromlást okozhatnak. Általában jellemző, hogy a felszíni vizek minősége a diffúz és a koncentráltan bevezetett terhelésektől függ. Ezek a terhelések keletkezhetnek elsősorban a mezőgazdasági földhasználat során, illetve a koncentráltan jelentkező tisztított/tisztítatlan szennyvizek bevezetéséből következően. A 2014. január elsejétől hatályos, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Kormányrendelet értelmében meghatározott nitrát érzékeny területeket a 43/2007. (VI.1.) FVM rendelet tette közzé. A

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

megyében a nitrát szennyezettség főként az intenzív mezőgazdasági területeket érinti, az állattartó telepeken jellemző.

A megyét két sekélyrétegű víztest (talajvíz) érinti: a megye déli részén elhelyezkedő víztest gyenge, az északi részen fekvő pedig jó állapotú, de gyenge kockázatú minősítést kapott, elsősorban a csökkenő vízmennyiség ökoszisztémákra gyakorolt negatív, ill. bizonytalan következményei miatt.

A 7/2005. (III.1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából kategorizálja a megye településeit. Ennek értelmében a településeket elkülöníthetjük fokozottan érzékeny – érzékeny – kevésbé érzékeny – kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen levő települések kategóriája alapján. Jász-Nagykun-Szolnok megye 78 települése közül 73, azaz szinte az összes település az érzékeny kategóriába sorolt. Négy település tartozik a kevésbé érzékeny kategóriába, ezek Jászsószentgyörgy, Jászdózsza, Mezőhék és Tiszaföldvár, míg egy település, Tiszafüred a fokozottan érzékeny besorolást kapta.

A felszín alatti vizek tekintetében kiemelt szerepe van a rétegvizeknek, mivel Szolnok és térségének kivételével ezeken a vízkészleteken alapul a közcélú, ipari és nem öntözési célú mezőgazdasági vízellátás. A területen nincsen komoly mennyiségi probléma a réteg és hévízkészletekkel, annak ellenére sem, hogy a mélyebb víztartókban a nyomásszintek csökkenést mutatnak. A vízkészletek csökkenésének fő oka az utánpótlódás mértékét meghaladó, évtizedek óta tartó túlzott kitermelés.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV.29.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése értelmében a kizárólag energetikai kitermelési célú vízi létesítményeket úgy kell tervezni, telepíteni, kialakítani és üzemeltetni, hogy hatásuk ne érintse károsan a források és a karsztforrások hozamát és hőmérsékletét. A kormányrendelet ugyanezen paragrafusának (3) bekezdése alapján a kizárólag energetikai célra kitermelt felszín alatti vizet a hasznosítást követően ugyanazon vízadóba lehet visszatáplálni. A visszatáplálással engedélyezett vízhasznosítást a hasznosításból kikerülő termálvíznek a visszatáplálástól eltérő ártalommentes elvezetésével, elhelyezésével is folytatni lehet.

A vízgazdálkodás tekintetében fontos szerep jut a belvizek és többlet vizek tározásának. A megyében közvetlenül a folyókból történő kivezetés céljából a Tiszán három árvíztározó épült, ezek viszonylag új építésűek, hiszen 2009-ben kezdődött építésük, és 2012-ben adták át a két utolsót. A három nevezett árvíztározó a Nagykunsági-, a Tiszaroffi- és a Tisasülyi-i árvíztározó. Az alábbiakban e három, Tiszára épülő víztározó legfontosabb adatait mutatjuk be.

	Tisza folyóra épült árvízszint-csökkentő tározók		
	Tiszaroffi	Nagykunsági	Hanyi - Tisasülyi
Építésének éve	2009	2012	2012
Tározási térfogat	97 millió m ³	99 millió m ³	247 millió m ³
Tározó felület	22,8 km ²	40 km ²	55,7 km ²
Tározási szint	89,74 mBf	88,10 mBf	90,05 mBf
Vízbeeresztő- és leeresztő műtárgya	Északi műtárgy: Tisza bal parti töltéshez csatlakoztatása: 123+700 tkm	Tisza bal parti töltéshez csatlakoztatása: 138+742 tkm	Tisza bal parti töltéshez csatlakoztatása: 119+500 tkm
Elzárás típusa	Szegmens táblás	Szegmens táblás	Szegmens táblás
Nyílások száma	3 x 2 db	2 x 2 db	2 x 4 db

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Vízbeeresztő- és leeresztő műtárgya	Déli műtárgy: Tisza bal parti töltéshez csatlakoztatása: 115+545 tkm	n.r.	n.r.
Elzárás típusa	Síktáblás	n.r.	n.r.
Nyílások száma	3 x 2 db	n.r.	n.r.
Honlap	https://www.vizugy.hu/index.php?module=content&programelemid=95	n.r.	http://hanyitarozo.hu/hu

Forrás: Közép- Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2014.

A Zagyván két, funkcióját tekintve árvíztározó víztározó létesült, ezek a Jásztelki és a Borsóhalmi víztározók. Ez utóbbi vésztározó jellegű. Belvizek levezetésére szolgáló víztározó is található a megyében, ilyen a Nagyiváni szükségtározó. Az alábbiakban a két Zagyvára épült víztározó adatait mutatjuk be:

	Jásztelki vésztározó	Borsóhalmi szüségtározó
Építésének éve	1981	1974
Tározási térfogat	13 millió m ³	24 millió m ³
Tározó felület	18 km ²	20 km ²
Tározási szint	92,2 mBf	93,6 mBf
Vízbeeresztő- és leeresztő műtárgya	nincs	nincs

Forrás: Közép- Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2014.

Jász-Nagykun-Szolnok megye jól kiépített öntözőhálózattal rendelkezik, melynek állapota azonban rendkívül elavult, így a szántóföldi műveléshez kapcsolódó pozitív hatás mérsékelt, ezért szükséges a kapacitás közel teljes körű rekonstrukciója. Régóta igényelt és előkészített fejlesztés a Tisza-tavi beruházásokat teljessé tevő Jászsági Térségi Többcélú Vízgazdálkodási rendszer kialakításán belül a Jászsági-főcsatorna megépítése, de meg kell említeni a Nagyiváni szükségtározó és a Borsóhalmi vésztározó szerepét is. Az öntözővíz hálózat működését a különböző tulajdonviszonyok is hátráltatják, ennek rendezése szükséges az egységes és hatékony kezelés, működtetés érdekében. A szikes vagy egyéb, hagyományos mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen talajadottságú területek, főként a rizstermesztésnek vagy egyéb, a táji adottságokhoz igazodó speciális növények (pl. egyes gyógynövény fajták) termesztésének kedvezhetnek, ugyanakkor a folyók menti ártéri területek optimális hasznosítása még nem valósult meg a megyében. A víz- és tájgazdálkodási programok integráltan kezelik a településeket érintő víz- és tájgazdálkodási problémákat, tovább fokozva a települési környezet biztonságát. A Tisza Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Terv (Tisza VGT) ajánlásainak megfelelően kerülnek kiépítésre az ár- és belvízbiztonságot szolgáló közművek.

Természetvédelem

A kevésbé bolygatott területeken megőrződött a természetes élővilág, melyeket különböző jogszabályok nyilvánítottak védetté. Így a megye területén megtalálhatók a védett természeti területek, a NATURA 2000 természet megőrzési területek, a NATURA 2000 madárvédelmi területek, valamint az érzékeny természeti területek. A Hortobágyi Nemzeti Park – A puszták (melynek része a Tisza-tavi madárrezervátum) – UNESCO világörökségi terület és Ramsari terület is.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Élővilág állapota

A megyére is igaz, mint általában az agárvidékekre, hogy a termelés üzemi szintűre emelésével, összefüggő táblák kialakításával a biodiverzitás igen alacsonnyá vált a térség jelentős részén. Jelenleg csak a nagyobb folyók mentén található összefüggő ökológiai folyosó, valamint a védett területek töltik be ezt a szerepet. A települések erőteljes növekedése és a vonalas infrastruktúra hálózatok sűrűsödése a mezőgazdaságnál még drasztikusabban korlátozza, szabdalja szét az élőlények életterét. A vasutak és a közutak elválasztó hatással bírnak, melyen a belvízcsatornák, patakok, folyók különböző nagyságú átereszei tudnak enyhíteni. Bár a megyében még nem épült ki a tervezett gyorsforgalmi úthálózat egyetlen eleme sem, azonban itt is megjelennek a szélesebb főútszakaszok, a 4. sz. főút 2x2 sávú szakaszai, illetve a közlekedési folyosók többszörös elválasztó hatása (pl. a 4. sz. főút és Budapest-Debrecen vasút vonal párhuzamossága esetén).

Levegőminőség

A kapott adatok alapján, a megye területén nincs olyan levegőszennyező üzemi létesítmény, amelynek olyan mértékű szennyezőanyag kibocsátása lenne, amely térségi szintű védelmi övezet kijelölését igényelné. Ebből következően a légszennyező telephelyek jelentős része Szolnok, Jászberény, Karcag és Mezőtúr térségében található. A közlekedési eredetű levegőszennyezés elsősorban a főutak településeken áthaladó szakaszai mentén lévő lakóterületeket érinti. A közlekedési eredetű légszennyezés a megye területén nem csökkenthető számottevő mértékben, legfeljebb a közvetlen légszennyezés csökkenthető a települések belterületét elkerülő gyorsforgalmi utak kiépítésével, illetve a főutak településeket elkerülő szakaszainak kiépítésével.

Zaj- és rezgésterhelés

A megye területén térségi jelentőségű zajterhelése a közlekedésnek van. A közúti közlekedésből eredő zaj a főutak belterületi szakaszainak közvetlen környezetében lévő zajtől védendő területeket érinti. Jelentős javulás a gyorsforgalmi utak megépítésétől és a főutak településeket elkerülő szakaszainak megépítésétől várható. Az országos elképzelések szerint Szolnokon közös felhasználású (katonai és polgári), Kunmadarason kereskedelmi célú repülőtér tervezett. Amennyiben a fejlesztések megvalósulnak, úgy az mindkét esetben jelentős zajhatást fog jelenteni a térségben. A két repülőtér védőövezetére vonatkozó területhasználati korlátozások biztosítják, hogy a környezetükben zajtől védendő terület-felhasználás ne alakulhasson ki, illetve zajtől védendő létesítmény ne épüljön. A Szolnokon és Mezőtúron található sportolási célú repülőtér zajterhelése nem jelentős.

Kommunális ellátottság

Az országos dinamikát lényegesen felülmúló ütemben folytatódott a települések, ill. a lakások kommunális ellátottságának, civilizációs viszonyainak fejlesztése. Különösen dinamikus növekedett a vezetékes gázzal-, a közcsonnával-, a hálózati vízvezetékkel-, a meleg vízzel-, a vízőblítéses wc-vel ellátott lakások aránya. A KSH³ adatai szerint 2012-ben a háztartási vezetékesgáz-fogyasztók a lakásállomány 76,6%-át adják, amely az országos értéket közel két százalékponttal haladja meg. A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 95,5 %-os, míg a közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a megyében (68,6%) bár meghaladja az Észak-alföldi régió értékét (65,3%), de messze áll az országos 74%-os értéktől. Az alábbiakban a közüemi szennyvízkezelés legfrissebb, 2012-es megyei adatait mutatjuk be.

Közüemi szennyvízkezelés	ezer m ³
Tisztított szennyvíz összesen	13 489

³ Jász-Nagykun-Szolnok megye Statisztikai évkönyve, 2012; KSH

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

(tisztítótételepre szállított szennyvíz nélkül)	
Ebből mechanikailag és biológiailag is tisztított	3 101
III. tisztítási fokozattal is tisztított	10 388
Tisztítás nélkül elvezetett	-
Keletkezett települési szennyvíz összesen (tisztítótételepre szállított szennyvíz nélkül)	13 489
Ebből: háztartásokból közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózaton elvezetett	8 368

Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok megye Statisztikai évkönyve, KSH, 2012

Megújuló energia

A helyzetelemzés adatgyűjtésének lezárásáig beérkezett adatok szerint látható, hogy egyre nagyobb az érdeklődés a megújuló energiaforrások iránt. A megújuló energiaforrások közül a víz erejét hasznosító létesítmény Kiskörén található, azonban a síkvidéki természetes vizek kis esése miatt a víz, mint energiaforrás kevésbé hasznosítható. Jó eséllyel lehet kihasználni a biomasszát, hiszen az Alföldön jelentős a mezőgazdasági termelés. Nagy lehetőségek vannak a geotermikus, a nap és a szélenergia kihasználására. Elsősorban a biomassza felhasználás a jellemző, de megjelent a napenergia, a szél- és geotermikus energia felhasználás is. Az energiatermelés általában kis teljesítményű és lokális, csak nagyobb rendszerek esetén haladja meg az 1MW-t teljesítményt.

2.5. A Területfejlesztési Programban javasolt terület-felhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos észrevételek

A megyei Területfejlesztési Program prioritásrendszerében külön beavatkozás került kialakításra a területhasználat optimalizálása céljából. A hármas prioritás nyolcadik beavatkozásának keretein belül van lehetőség az agráriumhoz kapcsolódóan a terület felhasználás rendjének felülvizsgálatára, optimalizált beavatkozások megvalósítására. A beavatkozás keretében a térség adottságaihoz igazodóan olyan termelési struktúra kialakítása valósul meg, mely révén növekszik a térségek diverzitása és fenntartható terhelhetősége, valamint a fenntartható területhasználati módok kerülnek előtérbe.

A beavatkozás lehetőséget nyújt művelési ág váltására az ártéri területeken, ugyanakkor a mezőgazdasági művelésre nem alkalmas területeken támogatja az erdőgazdálkodást, az ártéri gazdálkodást, egyéb használati formákat (pl. rét, legelő). A beavatkozás fontos elemét képezi a birtokrendezés, az elaprózott birtoktestek összevonása, melyek a megfelelő méretgazdaságosság elérését segítik elő.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Program által a Konceptió célrendszere alapján meghatározott prioritás- intézkedés- és beavatkozás rendszer nem tett javaslatot a már meglévő terület-felhasználási kategóriák kijelölése, illetve az övezetek lehatárolása tekintetében, hanem a meglévő rendszer kereteihez igazodva, azokat felhasználva kívánja a jövőbeni lehetséges fejlesztések irányát meghatározni.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Konceptióra épülő Program megvalósítása során a megvalósuló fejlesztések tekintetében törekedni kell a fenntartható, hatékony, biztonságos és

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

egyenlő esélyeket nyújtó területhasználat megteremtésére, az erőforrások védelmét szolgáló területhasználatra.

3. A megvalósítás hatásainak feltárása, javaslatok megfogalmazása

3.1. A prioritások megvalósulása esetén társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból várhatóan közvetett vagy közvetlen hatást kiváltó tényezők feltárása és a negatív hatások elkerülésére, csökkentésére irányuló javaslatok megfogalmazása

Az alábbiakban a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Stratégia prioritásai mentén mutatjuk be a legvalószínűbben várható társadalmi, gazdasági és környezeti hatásokat, illetve a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére vonatkozóan javaslatokat fogalmazunk meg.

1. Prioritás: Gazdaságfejlesztés

Társadalmi tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	Munkahelyteremtés és speciális képzések hatására csökken a térségből elvándorlók száma. A tervezett beavatkozások hatására növekszik a térségbe látogató turisták száma. A tervezett képzések, képzési struktúra fejlesztése révén javul a népesség társadalmi mobilitása, növekszik képzettségi szintje.	A magasan képzett szakképzett munkaerő elvándorlásának lassítása, megyében tartása szükséges kedvezmények, ösztöndíjak, támogatások nyújtásával. A turisztikai beavatkozások során azokat kell előnyben részesíteni, melyek a szezonaritást csökkentik. Előnyben szükséges részesíteni a gyakorlatorientált és a hiányszakmákra irányuló képzési struktúra kialakítását.
Foglalkoztatás	Javul a népesség munkaerő-piaci jelenléte a tervezett képzések, nyújtott gazdasági, turisztikai szolgáltatások munkahelyteremtő hatására.	Minden tervezett infrastrukturális beavatkozás során törekedni kell a munkahelyteremtésre, illetve munkahelymegtartásra. A munkaerő-piaci igényekhez szorosan igazodó képzési struktúra kialakítása szükséges.
Szabadidő eltöltése, rekreáció területi feltételei	Növekszik a népesség rekreációs tevékenységét	Törekedni szükséges a környezetet legkevésbé terhelő

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	kiszolgáló területek nagysága.	megoldások megvalósítására.
Életminőség, egészségi állapot, szociális helyzet	A megnövekvő rekreációs és sportolásra alkalmas felületek, szolgáltatások, az attrakciók környezetének fejlesztése, fesztiválok révén javul a lakosság életminősége.	Előnyben kell részesíteni a térség hagyományaira épülő, és/vagy a rekreációt biztosító fesztiválokat, a sportoláshoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatásokat.
Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség	Az új munkahelyek teremtése, a megvalósuló képzések révén megerősödik a megye népességének munkaerő-piaci helyzete, ezáltal az egzisztenciális biztonságérzet növekszik. A megfelelő területhasználat és jogszabályi előírások révén a térben megfelelő helyen megvalósuló, és az előírásokat betartó ipartelepítések révén növelhető a társadalom biztonságérzete.	A tervezett fejlesztések során a nagyobb létszámú munkaerő-foglalkoztatás szükséges különböző kiválasztási, támogatási ösztönző rendszer alkalmazásával. Az esetleges ipari katasztrófákra, havi havi helyzetekre való felkészülés, cselekvési tervek kidolgozása révén növekszik a népesség biztonságérzete.

Gazdasági tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Térszerkezet, településrendszer	Az új ipari területek, ipari parkok kialakításával változik a térszerkezet, kompakttá válik a településszerkezet, növekszik a beépített területek és a zöld infrastruktúra nagysága.	Előnyben kell részesíteni a barnamezős beruházásokat a zöldmezősökkel szemben.
Természeti erőforrások kiaknázása (lehetőség, korlát)	Növekszik a gyógy- és termálvizek vízkivétele, megtörténik a természet közeli élőhelyek bemutatása.	Vízkivétel mennyiségi korlátozása, visszaforgatása. Élőhelyek természet közeli állapotban tartása.
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	Térség-specifikus iparfejlesztés valósul meg.	Energia hatékony intézkedések ösztönzése szükséges.
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	A megfelelő helyen megvalósuló, és az előírásokat betartó ipartelepítések révén nem lesz veszélyeztetett a mezőgazdasági termelés.	A megfelelő területhasználat és jogszabályi előírások, földvédelmi és erdővédelmi intézkedések segíthetik a mező- és erdőgazdálkodást.
Idegenforgalom	Fokozódik az idegenforgalom és bevételei a turisztikai attrakció- és szolgáltatásfejlesztés révén.	Turisztikai marketing ösztönzése, turisztikai desztináció- menedzsment.
Vízgazdálkodás	Gyógy- és termálvizek hasznosítása a turizmusban.	Vízkivétel mennyiségi korlátozása, visszaforgatása.
Térség eltartó képessége, versenyképessége	Javul a térség versenyképessége.	Hatékony befektetés-és beruházás-ösztönzés.
Műszaki infrastruktúra	Növekszik a műszaki	Az igényekhez igazodó,

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	infrastruktúra kiterjedése, hálózata.	optimális kiépítettség, területhasználat minimalizálása.
Energiaellátás	nem releváns	nem releváns

Környezeti elemek	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Talaj, termőföld	A betelepülő ipari termelő és feldolgozó vállalkozások tevékenysége veszélyeztetheti a talajok minőségét. A zöldmezős beruházással megvalósuló gazdasági fejlesztések következtében csökken a mással nem pótolható termőföldek mennyisége.	A beavatkozások során törekedni kell a talaj- és környezetszennyezést kizáró technológiák alkalmazására, illetve a terület felhasználási kategóriáknak megfelelő tevékenységek végzésére irányuló szabályozás figyelembevétele szükséges. Előtérbe kell helyezni a barnamezős beruházásokat a termőföldek védelme érdekében.
Földtani-és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	A betelepülő vállalkozások tevékenysége és a prioritás beavatkozási révén fokozódó idegenforgalom közlekedési eredetű terhelése hatására romolhat a levegő minősége.	A beavatkozások során előnyben kell részesíteni a kevésbé levegő- és környezetszennyező technológiákat, elérhető legjobb megoldásokat (BAT). Az egyéni motorizált közlekedés mértékének csökkentése, a közösségi és nem motorizált közlekedés feltételeinek javítása szükséges a turisztikai beavatkozások kapcsán.
Felszíni és felszín alatti vizek (mennyiség és minőség)	A gazdasági és turisztikai célú beavatkozások káros anyag kibocsátásának hatására növekedhet a felszíni és felszín alatti vizek szennyezettsége, illetve növekedhet a vízkivétel mennyisége.	A természetes állapotokba való beavatkozások során törekedni kell a lehető legkisebb mértékű szennyezésre, illetve a vízkivétel után a tisztított víz visszapótlására.
Hulladékgazdálkodás	A keletkező hulladék mennyiségének növekedése várható.	Szükséges a szelektív hulladékgyűjtés megoldása, a hulladékok újrahasznosítása, ipari ökoszisztéma kialakítása.
Tájszerkezet, tájhasználat	A holtágak vízrendezése révén növekszik a hasznosításuk mértéke, változik a funkciójuk.	A funkcióbővítéskor a természet-közel állapothoz legközelebb eső funkció

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

		kialakítására kell törekedni.
Élővilág (védekt területek, biodiverzitás)	Növekszik a vizes és természet - közeli élőhelyek látogatottsága.	Szükséges az élővilág természet-közeliségének megőrzése, a turizmusból fakadó zavaró tényezők minimalizálása.
Épített környezet, kulturális örökség	A megyei műemlék épületek felújítása révén javul az épített környezet, a kulturális örökség állapota.	A felújításra kijelölt épített környezet elemei közt fontos a múzeumok, templomok, helyi és országos védeltséget élvező értékek preferálása.

2. Prioritás: Közlekedésfejlesztés

Társadalmi tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	A kiterjedő és fejlődő minőségű infrastruktúra révén növekszik a társadalom térbeli mobilitása, az egyes területek könnyebben, gyorsabban elérhetővé válnak.	Az infrastrukturális beruházások valós igényfelmérésen alapuljanak, a forgalom által igényelt optimális kapacitásokra épüljenek.
Foglalkoztatás	A növekvő infrastrukturális beruházások révén növekszik a foglalkoztatás mértéke.	A helyi vállalkozások, helyi munkaerő bevonása, előnyben részesítése szükséges.
Szabadidő eltöltése, rekreáció területi feltételei	nem releváns	nem releváns
Életminőség, egészségi állapot, szociális helyzet	A növekvő közlekedési eredetű levegőszennyezettség miatt romlik a népesség egészségi állapota, növekszik a légúti megbetegedések száma. A közlekedési infrastruktúra fejlődésével javul a közszolgáltatások elérhetősége.	Környezetbarát, kötöttpályás és a közösségi közlekedés preferálása az egyéni közlekedéssel szemben. Alacsony kibocsátású járművek használatának adminisztratív könnyítése. Kerékpárforgalmi hálózatok építésének preferálása.
Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség	Az újonnan épülő és a (kátyú-és nyomvályú-mentesített), felújított közlekedési infrastruktúra révén javul a népesség közlekedési baleseti veszélyeztetettsége, közlekedés-biztonsága, csökken a népesség közlekedési baleseti veszélyeztetettsége.	A legrosszabb állapotú úthálózati elemek felújításának preferálása, megfelelő forgalomszervezés, intermodalitás, utas-tájékoztatás feltételeinek megteremtése. A közlekedési infrastruktúra elemét kísérő zöldfelületek, kísérő zöld infrastruktúra-elemek számának és kiterjedésének

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

		növelése szükséges.
Gazdasági tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Térszerkezet, településrendszer	A bővülő, fejlődő infrastrukturális hálózat révén a településen belüli, települések közti összeköttetés javul, illetve a megye a Budapest metropolisz térség haszonélvezőjévé válik.	A megyén belüli és a megyén kívüli nagytárségi összeköttetés feltételeinek megteremtése is szükséges az egymással együttműködő, differenciálódó településrendszer kialakulásához, erősödéséhez.
Természeti erőforrások kiaknázása (lehetőség, korlát)	nem releváns	nem releváns
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	Az ipari parkok, ipari területek, települések megközelíthetőségének javulása, elérési idők csökkenése révén az ipar és kereskedelem versenyképessége növekszik.	Befektetés ösztönzés, az ipar, kereskedelem számára vonzó üzleti környezet kialakítása, nemcsak telekhatárig vezető, hanem telekhatáron belüli közlekedési infrastruktúra kialakítása is szükséges.
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	A növekvő kiterjedésű infrastrukturális hálózat révén csökkenhet a mezőgazdasági művelésbe vonható területek, erdőterületek nagysága.	A mezőgazdasági művelésre alkalmas földterületek, erdőterületek elkerülése, minimális felhasználása szükséges a nyomvonalak kijelölésekor.
Idegenforgalom	A javuló összeköttetés, elérési idők csökkenése révén fellendül az idegenforgalom és növekednek az idegenforgalmi bevételek.	Szükséges a turisztikai szezon meghosszabbítása, a turisták által a megyében töltött idő, illetve költségek növelése feltételeinek megteremtése.
Vízgazdálkodás	nem releváns	nem releváns
Térség eltartó képessége, versenyképessége	A versenyképesség javulása, a foglalkoztatottság növekedése, a térség eltartó képességének javulása, a makro térségi pozíció erősödése, beruházási kedv növekedése várható az infrastrukturális beavatkozások tervezésében, kivitelezésében való részvétel, illetve a megközelíthetőség javulásával, elérési idő-csökkenésével.	A közlekedési infrastrukturális beavatkozások kivitelezése során előnyben kell részesíteni a helyi, térségi vállalkozásokat, munkavállalókat. Befektetés ösztönzés, vonzó üzleti környezet kialakítása szükséges.
Műszaki infrastruktúra	A fejlettsége, kiterjedtsége növekszik, életkora csökken, a kapcsolódó közlekedésbiztonsági elemek száma növekszik.	Szükséges a legrosszabb állapotú, leggyengébb minőségű infrastrukturális elemek fejlesztése, a legjobb elérhető technológiák alkalmazása.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Energiaellátás	nem releváns	nem releváns
----------------	--------------	--------------

Környezeti elemek	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások méréséklésére
Talaj, termőföld	Közlekedési infrastruktúra kiterjedtségének növekedésével csökken a termelésbe vont területek nagysága.	A jogi, adminisztratív szabályozás a termőterületek védelme, nem mezőgazdasági célú felhasználás minimalizálására.
Földtani-és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	A közlekedési infrastruktúra növekedésével, a növekvő közlekedésből származó szennyezőanyag- kibocsátással romlik a levegő minősége. A prioritás fenntartható közlekedési módzatának hatásával kiegyenlítődnek a negatív és pozitív hatások.	A közösségi és kötöttpályás, illetve egyéni, nem motorizált közlekedés infrastruktúrájának előnyben részesítése, a fenntartható közlekedés kialakítása.
Felszíni és felszín alatti vizek (mennyiség és minőség)	nem releváns	nem releváns
Hulladékgazdálkodás	nem releváns	nem releváns
Tájszerkezet, tájhasználat	A közlekedési infrastruktúra kiterjedtségének növekedésével növekszik a beépített területek nagysága, változik a területhasználat, ugyanakkor az utakat kísérő zöldfelületek, zöld infrastruktúra elemek szerepe is jelentős lehet.	A jogi, adminisztratív szabályozás a terület-felhasználás kereteiről, rendjéről. A közlekedési infrastruktúra elemek kísérő zöldfelületek, kísérő zöld infrastruktúra-elemek számának és kiterjedésének növelése szükséges.
Élővilág (védett területek, biodiverzitás)	Felszabdaldódik, elválasztódnak egymástól a fajok és életterük, csökken a növény és állatfajok élettere a növekvő közlekedési infrastruktúra hatására.	Az állatok számára átjárhatóvá szükséges tenni a vonalas/ közlekedési infrastruktúra elemeit (pl. kétéltű-, hüllő, vadátjárók), illetve szükséges növelni a közlekedési infrastruktúrát kísérő zöldfelületek számát és kiterjedését.
Épített környezet, kulturális örökség	Kulturális értékek, örökséghegyszínek, régészeti leletek felszínre kerülése.	A közlekedési infrastruktúra építését megelőzően régészeti feltárások, majd a feltárt értékek védelme szükséges.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

3. Prioritás: Agrárium fejlesztése

Társadalmi tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	A népesség elvándorlása mérséklődik a helyi, jelentős munkaigényű, kedvezőbb munkakörülményeket nyújtó munkalehetőségek miatt.	A mezőgazdasági K+F+I eredmények széles körű elterjesztése, helyi gazdák helyi piacokra jutásának elősegítése.
Foglalkoztatás	Javul a térség foglalkoztatottsága, a kedvezőbb munkafeltételek révén növekszik a mezőgazdasággal foglalkozók száma.	A mezőgazdasági munkahelyek teremtése, gazdálkodóvá válás támogatása. Mezőgazdasággal kapcsolatos képzések elterjesztése.
Szabadidő eltöltése, rekreáció területi feltételei	nem releváns	nem releváns
Életminőség, egészségi állapot, szociális helyzet	Az agrárium infrastrukturális feltételeinek javulásával, a termeléshez kapcsolódó K+F eredmények gyakorlati integrálásával egészségesebb alapanyagok előállítása révén egészségesebb lesz a népesség. A közlekedési infrastruktúra fejlődésével javul a közszolgáltatások elérhetősége.	A biogazdaságok támogatása, helyi piacokra jutásának segítése, egészséges helyi termékek fogyasztásának népszerűsítése, ösztönzése.
Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség	Az egészséges-, biotermékek, élelmiszerek termelése, fogyasztása, a korszerűsödő infrastruktúra révén a környezetbe jutó szennyeződések, egészségre káros anyagok mennyiségének csökkenése révén növekszik a lakosság élelmiszerbiztonsága.	A környezet- és egészségtudatos szemléletformálás erősítése, egészséges élelmiszereket, termékeket előállító, korszerű technológiákat alkalmazó helyi gazdaságok ismertségének növelése, helyi piacokkal való kapcsolatának erősítése.

Gazdasági tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Térszerkezet, településrendszer	nem releváns	nem releváns
Természeti erőforrások kiaknázása (lehetőség, korlát)	nem releváns	nem releváns
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	A termelő és feldolgozó agrárgazdaságok számának növekedésével ipari kereskedelmi területek	Az ipari, kereskedelmi célú területek kiterjedésének adminisztratív eszközökkel való korlátozása.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	kihasználtsága növekszik.	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	A mezőgazdasági művelésre nem alkalmas területeken erdőgazdálkodás, ártéri gazdálkodás. K+F+I programok hatására az agrárgazdasághoz kapcsolódó eredmények gyakorlati hasznosítása.	A K+F+I programok eredményeinek gyakorlatba való átültetése céljából az ismeretek növelése, disszemináció szükséges.
Idegenforgalom	A tanyás térségek turisztikai célú hasznosítása révén kismértékben növekszik.	Turisztikai marketing, falusi turizmus népszerűsítése.
Vízgazdálkodás	A mezőgazdasági célokhoz és társadalmi igényekhez igazodó vízgazdálkodás.	Az indokoltnál nagyobb mértékű vízfelhasználás kivédése érdekében optimalizált gazdálkodás, a technológia modernizálás támogatása.
Térség eltartó képessége, versenyképessége	Az agrárium versenyképessége nő a termelés feltételeinek fejlesztése, kapacitásbővülése, K+F+I eredmények gyakorlatba való beépülése révén javul a térség mezőgazdasági élelmiszeripari pozíciója.	A gazdává válás, mezőgazdasági vállalkozóvá válás segítése, vállalkozói ismeretek növelése, legkorszerűbb technológiák, legújabb kutatási eredmények hasznosításának preferálása, piacra jutás segítése. Befektetés ösztönzés.
Műszaki infrastruktúra	A műszaki infrastruktúra állapota javul, kiterjedtsége növekszik.	A használat mértékéhez igazodó kiépítettség megvalósítása, megújuló energiaforrásokra épülő kialakítás, technológiák.
Energiaellátás	A mezőgazdasági termelésből, állattenyésztésből származó melléktermékek energetikai célú hasznosítása fokozódik. Geotermikus energián alapuló kertészeti formák terjednek. Tanyás térségek megújuló energiaforrásokkal való ellátása.	Az állattartó telepek energetikai célú technológiai fejlesztéseinek ösztönzése. Alternatív energiagazdálkodást igénybe vevő vállalkozások támogatása. Tanyás térségek villamosítása során a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése.

Környezeti elemek	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Talaj, termőföld	Növekszik a mezőgazdasági művelésbe vont területek nagysága, javul a talaj termőképessége az alkalmazott talajerő utánpótlásnak, új technológiáknak köszönhetően.	Táji, termőföldi adottságokhoz igazodó mezőgazdasági termelés. Monokultúrás rizstermelés elkerülése a talaj tulajdonságainak leromlása megakadályozása érdekében.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	Növekedhet a talaj szennyezettsége (főként állattartó telepek hígtrágya-szivárgása, talajművelés révén szerves anyag-, toxikus anyagok, műtrágya bemosódása, következtében.	Állattartó telepek, mezőgazdasági üzemek kialakítása során a nitrát-érzékeny területeken való megvalósítás korlátozása, jogszabályi előírások fokozott ellenőrzése.
Földtani-és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	A korszerűsödő állattartó telepek, növekvő mértékben alkalmazott megújuló energiaforrások, a keletkező melléktermékek hasznosítása és újszerű technológiák révén javul a levegő minősége. A növekvő gépesítettség révén romlik a levegő minősége.	A megújuló energiaforrások fokozott használatának preferálása, fenntartható gazdálkodás népszerűsítése, környezettudatos szemléletformálás erősítése. Kis szennyezőanyag-kibocsátású járművek használatának preferálása.
Felszíni és felszín alatti vizek (mennyiség és minőség)	A holtágak gazdasági célú átalakítása során tavak kialakítása történik meg. Felszíni és felszín alatti vízkészlet öntözési célú hasznosítása révén mennyiségi csökkenés. Rizstermesztés újraindításával az elárasztott területek kiterjedése növekszik.	Az öntöző-hálózati fejlesztések révén a visszatartott víztömeg felhasználása hozzájárul a felszíni és felszín alatti vízkészletek csökkenéséhez. Rizstermesztésre a kevésbé vízáteresztő talajok kijelölése szükséges, mellyel a termeléshez szükséges vízmennyiség csökkenthető.
Hulladékgazdálkodás	Állattartásból származó hulladékok, melléktermékek újrahasznosítása növekszik.	Mezőgazdaságban keletkező hulladékok, melléktermékek energetikai és komposztálási célú újrahasznosításának preferálása.
Tájszerkezet, tájhasználat	Változik a tájhasználat, a korábban nem, vagy alulhasznosított területek (holtágak) új funkciót kapnak. Birtokrendezések, elaprózott birtoktestek száma csökken.	A kisméretű birtokok optimalizált méretnövelése szükséges. Erőforrás-hatékony gazdálkodás, együttműködések ösztönzése.
Élővilág (védett területek, biodiverzitás)	A termelés kiterjesztésével, rizstermelés újjászervezésével csökken a biodiverzitás.	A rizstermelésre a szántóföldi növénytermesztésre nem alkalmas területek elöntése.
Épített környezet, kulturális örökség	Az épített környezet megújul, infrastruktúrája modernizálódik.	Tájba illő, hagyományokhoz igazodó, helyi alapanyagokat felhasználó épületállomány-megújítás preferálása.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

4. Prioritás: Környezeti erőforrások hatékony megőrzése

Társadalmi tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	A javuló képzettségi szint és növekvő munkaerő piaci esélyek révén erősödik a társadalmi mobilizáció és mérséklődik az elvándorlás.	A képzési rendszer reformját a Szolnoki Főiskola bázisán kell végrehajtani. Együttműködési programok indítása szükséges.
Foglalkoztatás	A népesség képzettségi színvonalának emelkedése és a képzési rendszer reformja révén javul a foglalkoztatás.	Olyan képzések preferálása szükséges, melyek a térség foglalkoztatóival, vállalati együttműködésben valósulnak meg.
Szabadidő eltöltése, rekreáció területi feltételei	A megye holtágainak többcélú, köztük rekreációs-ökológiai irányultságú fejlesztése révén növekednek a lakosság szabadidő-eltöltését, rekreációját szolgáló területei.	A megyei holtág-rekonstrukciók során integrált, többcélú fejlesztési megközelítések alkalmazása és rekreációs célú zöldfelület-fejlesztés szükséges.
Életminőség, egészségi állapot, szociális helyzet	Az ivóvízminőség javítása, illetve a szennyvízkezelés fejlesztése révén javul a népesség egészségi állapota.	Előnyben kell részesíteni az olyan infrastrukturális beavatkozásokat, melyek hozzájárulnak a lakosság egészségi állapotának és életminőségének javulásához.
Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség	Csökken az ár-és belvízveszélynek kitett népesség száma.	Előnyben kell részesíteni azokat a beavatkozásokat, melyek a klímaváltozás hatásai elleni fellépéshez járulnak hozzá.

Gazdasági tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Térszerkezet, településrendszer	Intenzívebbé válik a területhasználat, a területigények növekedése várható.	A növekvő területigények mérséklését célzó intézkedések bevezetése, kiterjesztése szükséges.
Természeti erőforrások kiaknázása (lehetőség, korlát)	A megye holtágainak ökológiai irányultságú fejlesztése révén a térség természet közeli állapota erősödik.	Előnyben kell részesíteni azokat a beavatkozásokat, melyek révén a holtágak és környezetük természet közeli állapotban marad és bemutatathatóvá válik.
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	nem releváns	nem releváns
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	A holtágak halászati célú hasznosítása megerősödik.	Összehangolt holtág-rekonstrukció szükséges.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Idegenforgalom	A megye holtágainak többcélú, köztük turisztikai irányultságú fejlesztése révén pozitív irányba mozdul a megye idegenforgalma.	Előnyben kell részesíteni azokat a beavatkozásokat, melyek révén a holtágak ökoturisztikai hálózatokba szervezhetővé, illetve bemutathatóvá válnak.
Vízgazdálkodás	Növekszik a megye ár-és belvízbiztonsága, javul a szennyvízkezelés hatékonysága, javul az ivóvízminősége. A holtágak az öntözés és vízmegtartás elemeivé válnak. Növekszik a lakosság vízgazdálkodásra vonatkozó ismerete.	A tervezett beavatkozások során azok preferálása kell, melyek révén minél nagyobb terület válik ár-és belvíz-elöntéstől mentesültté. A képzési rendszer átalakítása során előnyben kell részesíteni azokat a képzéseket, melyek a vízgazdálkodás innovatív megközelítésére alapoznak.
Térség eltartó képessége, versenyképessége	A megújuló energiák növekvő alkalmazása révén javul a térség eltartó képessége.	A megújuló energiák kiaknázásának, hasznosításának ösztönzése szükséges. A terhelhetőség meghatározása és annak megfelelő területhasználat alkalmazása szükséges.
Műszaki infrastruktúra	Javul a műszaki infrastruktúra állapota az ár-, belvízelvezető rendszerek fejlesztése, a szennyvízkezelés infrastruktúrájának javítása révén.	A fejlesztések során előnyben kell részesíteni a legrosszabb állapotú vezetékszakaszok felújítását, illetve a helyi adottságokhoz illeszkedő gyűjtőhálózatok fejlesztését.
Energiaellátás	A megújuló energiaforrások alkalmazása. Hulladékok energetikai célú felhasználása növekszik.	A megújuló energiaforrások használatának ösztönzése szükséges. A támogatott beavatkozások során előnyben kell részesíteni azokat, melyek a hulladékok energetikai célú hasznosítását végzik.

Környezeti elemek	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Talaj, termőföld	Csökken a mezőgazdasági művelésre nem használható termőterületek nagysága.	Előnyben szükséges részesíteni azokat a fejlesztéseket, melyek révén a termőterületek ár-és belvízi veszélyeztetettsége csökken.
Földtani-és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	nem releváns	nem releváns
Felszíni és felszín alatti vizek (mennyiség és minőség)	Javul a víztestek állapota a megvalósuló és fejlődő	Azokat a fejlesztéseket szükséges előnyben részesíteni,

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	vízisztítási technológiák révén. A megye holtágainak többcélú hasznosítása révén a holtágak vízutánpótlásként funkcionálhatnak.	melyek révén a legjobb hatásfokú vízisztítás valósul meg, melyek révén lehetőség nyílik az érintett vízbázisok kiváltására.
Hulladékgazdálkodás	Korszerű hulladékgazdálkodás valósul meg, az újrahasznosítás egyre nagyobb mértékű. Hulladékok energetikai célú felhasználása növekszik.	A hulladékok feldolgozását, újrahasznosítását, energetikai célú hasznosítását segítő infrastrukturális beruházások ösztönzése szükséges.
Tájszerkezet, tájhasználat	Javul a tájhasználat szerkezete.	Táji adottságokhoz igazodó tájhasználat preferálása.
Élővilág (védekt területek, biodiverzitás)	Növekszik a biodiverzitás, a természet-közeli területek nagysága.	Holtág-rezervátumok kialakítása szükséges.
Épített környezet, kulturális örökség	nem releváns	nem releváns

5. Prioritás: Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom

Társadalmi tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	Javul a sérülékeny, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok társadalmi mobilitása. Javul a népesség képzettségi szintje, megerősödik az alapkompentenciák szintje. Mérséklődik a népesség elvándorlása.	A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok részvételének preferálása szükséges az egyes képzési, foglalkoztatási programokban. Ösztöndíj-, tehetség-és szociális bérlakás-építési programok, illetve munkahelyteremtő programok szükségesek.
Foglalkoztatás	Javul a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatása, munkaerő piaci helyzete. A növekvő zöldfelületek jó karban tartását célzó munkálatok növelik a (köz) foglalkoztatás mértékét.	Minél többek számára szükséges megteremteni a foglalkoztatási programokban való részvételt.
Szabadidő eltöltése, rekreáció területi feltételei	Bővül a lakosság számára elérhető megfelelő minőségű, sportot és rekreációt szolgáló közösségi terek száma.	Minél több településen és minél többek számára szükséges megteremteni az elérhető közösségi tereket.
Életminőség, egészségi állapot, szociális helyzet	Bővülnek a lakosság egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei. Javul a népesség egészségügyi és szociális ellátásokhoz való	Minél szélesebb társadalmi csoportot szükséges elérni a prevenciós, szűrő- és életmódprogramokkal. Szükséges egy optimális

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	hozzáférése.	elérhetőséget biztosítani a szolgáltatások hozzáférésehez.
Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség	Növekszik a lakosság öngondoskodó, önszerveződő képessége, biztonságérzete.	Az elérhető programokat minél szélesebb társadalmi csoportok számára szükséges elérhetővé tenni.

Gazdasági tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Térszerkezet, településrendszer	nem releváns	nem releváns
Természeti erőforrások kiaknázása (lehetőség, korlát)	Nő a rehabilitált táji területek száma és nagysága.	A termőhelyi-táji adottságokhoz igazodó képzési és foglalkoztatási programok szükségesek.
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	nem releváns	nem releváns
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	Növekszik a fásított területek, erdőterületek száma és nagysága.	A korábban nem hasznosított, vagy mezőgazdasági művelésre nem, vagy kevésbé alkalmas területekre kell kiterjeszteni a nem mezőgazdasági célú programokat.
Idegenforgalom	nem releváns	nem releváns
Vízgazdálkodás	A vízelvezető rendszerek építése, karbantartása révén javul a vízgazdálkodás hatékonysága.	A tervezett foglalkoztatási programok során preferálni szükséges a vízelvezető rendszerek karbantartását célzókat.
Térség eltartó képessége, versenyképessége	A tervezett képzési-és foglalkoztatási programok, az egészségturizmus feltételrendszerét erősítő egészségügyi infrastruktúra fejlesztése révén növekszik a népesség gazdasági aktivitása, erősödik a megye gazdasága.	Komplex képzési-és foglalkoztatási programok szükségesek a megye foglalkoztatási szintjének, versenyképességének növelése érdekében.
Műszaki infrastruktúra	Növekszik a települési infrastruktúra nagysága, kiterjedése. Növekszik a szélessávú internet hálózat kiépítettsége.	Optimalizált területhasználat és szolgáltatásnyújtás biztosítása szükséges mind a szociális, mind az egészségügyi infrastruktúra elemeinek kiépítésekor, hálózatba szervezésekor. Az optikai kábelek elhelyezését már az útépitkezések során

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Energiaellátás	Növekszik a megújuló és alternatív energiaforrások használata.	figyelembe kell venni. A tervezett foglalkoztatási programok során preferálni szükséges az energianövények telepítését, művelését, feldolgozását, hasznosítását célzó programokat.
-----------------------	--	---

Környezeti elemek	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Talaj, termőföld	nem releváns	nem releváns
Földtani-és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	A megnövekedő fásított területek, erdőterületek révén javul a levegőminőség. A szolgáltatások igénybevevőkhöz vitelével, szűrőbuszok alkalmazásával csökkenhet az egyéni közlekedésből származó levegőszennyezés mértéke.	A foglalkoztatási programok kiválasztásakor preferálni szükséges a zöldfelület-növelő, fásítást célzó programokat. A preventív, felvilágosító, egészségfejlesztő programok során a programokat kell házhoz vinni, ezáltal csökkenthető a szolgáltatásokat egyéni közlekedéssel elérők környezetszennyezése.
Felszíni és felszín alatti vizek (mennyiség és minőség)	nem releváns	nem releváns
Hulladékgazdálkodás	nem releváns	nem releváns
Tájszerkezet, tájhasználat	A tájhasználat változik a korábban nem hasznosított területek (pl. felhagyott területek, árterek) művelésbe vonása révén.	A kevésbé értékes és mezőgazdasági művelésre nem, vagy kevésbé alkalmas területeken történjenek meg a tervezett programok.
Élővilág (védett területek, biodiverzitás)	nem releváns	nem releváns
Épített környezet, kulturális örökség	Növekszik a beépített területek nagysága, pl. a rekreációs, illetve sportcélokat szolgáló létesítmények, közösségi terek révén.	Az infrastrukturális fejlesztések során előnyben kell részesíteni a barnamezős beruházásokat, illetve a nem aszfaltozott, a növényborítással ellátott felületeket.

6. Prioritás: Település-fejlesztési programok

Társadalmi tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Népesség területi elhelyezkedése (életmód, társadalmi mobilitás)	A települések által nyújtott szolgáltatások, megerősödő funkciók és javuló településkép révén a lakosság elvándorlása mérséklődik. A szegregálódó népesség-csoportok száma csökken.	A településfejlesztési programok során preferálni szükséges a komplex, az infrastrukturális elemeken túl tartalmi fejlesztéseket is integráló beavatkozásokat. A település-rehabilitációs programok során preferálni kell a települések, településrészek leszakadó népességcsoportjainak integrálását célzó programokat.
Foglalkoztatás	Javul a foglalkoztatás mértéke az infrastrukturális elemeken túl tartalmi fejlesztéseket is integráló beavatkozások révén.	Azon tartalmi elemek preferálása szükséges, melyek javítják a hátrányos helyzetű népesség-csoportok munkaerő piaci integrációját.
Szabadidő eltöltése, rekreáció területi feltételei	Növekszik a szabadidő hasznos eltöltését segítő területek, közösségi terek, zöldfelületek, játszóterek száma és nagysága.	Az épített környezetre irányuló beavatkozások során előnyben kell részesíteni azokat, melyek zöldfelület növelést és rekreáció eltöltésére irányuló fejlesztéseket tartalmaznak.
Életminőség, egészségi állapot, szociális helyzet	Növekszik a szabadidő egészséges eltöltését segítő zöldfelületek, közösségi terek száma és nagysága.	Az épített környezetre irányuló beavatkozások során előnyben kell részesíteni azokat, melyek zöldfelület növelést és olyan soft elemeket tartalmaznak, melyek az egészséges életmód elterjesztését, az egészségi állapot javítását célozzák.
Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettség	Növekszik a települések lakosságának biztonságérzete.	A településfejlesztés során előnyben kell részesíteni a köz- és közlekedésbiztonság javítását és az eredmények megőrzését célzó fejlesztéseket is tartalmazó beavatkozásokat illetve képzéseket.

Gazdasági tényezők	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Térszerkezet, településrendszer	A településhálózat differenciálódik. Települések által ellátott	Elérhető fejlesztések településtípus szerinti differenciálása szükséges.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	funkciók megerősödnek, a funkciók száma növekszik. Kedvező településszerkezet alakul ki (kompakt település) és növekszik a klimatikus szempontból kiegyenlítő szerepet is betöltő zöldfelületek száma és kiterjedése. Erősödnek a város-városterület kapcsolatok.	Komplex településfejlesztési programok révén szükséges a településszerkezet optimalizálása. A város - városterület kapcsolatok erősítését szolgáló helyi gazdasági kapcsolatok megerősítését szolgáló akciók, ösztönzők integrálása szükséges.
Természeti erőforrások kiaknázása (lehetőség, korlát)	A megújuló energiaforrások növekvő mértékű alkalmazása.	A települések épületállományának fejlesztésekor minél kevésbé használjanak fosszilis energiahordozókat, minél nagyobb arányban építsenek a megújulókra.
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete	A megújuló településkép és bővülő szolgáltatások révén differenciálódik az ipar, kereskedelem, térbeli szerkezete, illetve egyre szívesebben települnek be kereskedelmi, gazdasági szereplők.	A tervezett fejlesztések közt preferálni szükséges azokat, melyek ösztönzik a gazdasági élet szereplőinek betelepülését.
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	nem releváns	nem releváns
Idegenforgalom	Javuló településkép, megújult épület-állomány révén növekvő idegenforgalom.	Az épített környezet alakításakor preferálni kell a tájba, tájképbe illeszkedő, helyi adottságokra épülő táj-specifikus és zöldfelületet növelő megoldásokat.
Vízgazdálkodás	nem releváns	nem releváns
Térség eltartó képessége, versenyképessége	A megerősödő funkciók és ellátott új funkciók révén javul a települések és térségük eltartó képessége.	A kisléptékű, pontszerű településfejlesztések helyett a komplex és funkció-megerősítésre, funkció-bővítésre is irányuló beavatkozások preferálása szükséges.
Műszaki infrastruktúra	A közlekedési útvonalak felületének, számának növekedése. Beépített területek nagyságának növekedése.	A közlekedési infrastruktúra-beruházások során preferálni kell azokat, melyek területfoglalása csekélyebb. A tervezett fejlesztések során preferálni szükséges a barnamezős beruházásokat a zöldmezősökkel szemben.
Energiaellátás	Javuló energetikai hatékonyság	Az új épületek építésekor,

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	a felújított, újonnan kialakított épületek révén. Alternatív energiahordozók növekvő használata.	illetve a meglévők felújításakor, törekedni kell a megújuló energiák használatát célzó, illetve az energiahatékonyságot növelő beruházásokra. Foglalkoztatási és közmunkaprogramokban preferálni szükséges az energianövények ültetésére, hasznosítására irányulókat.
--	---	--

Környezeti elemek	Várható közvetlen vagy közvetett hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások mérséklésére
Talaj, termőföld	nem releváns	nem releváns
Földtani-és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	Javul a településközpontok levegőminősége. Térségközponti települések levegőminősége várhatóan romlik.	Forgalomcsillapító beruházások preferálása, környezetbarát közlekedési infrastruktúra kiépítése, fejlesztése. A nyújtott szolgáltatások során növelni szükséges az elektronikusan elérhető, utazással, személyes megjelenéssel nem járó típusokat.
Felszíni és felszín alatti vizek (mennyiség és minőség)	Javul a bel-, csapadék- és szennyvízelvezetés rendszere.	A tervezett fejlesztések lehetőleg a közlekedési infrastrukturális beavatkozásokhoz kapcsolódóan valósuljanak meg.
Hulladékgazdálkodás	A települési együttműködések révén javul a hulladékgazdálkodás hatékonysága.	A települési együttműködések során preferálni szükséges a hulladékgazdálkodás optimalizálására törekvőket.
Tájszerkezet, tájhasználat	nem releváns	nem releváns
Élővilág (védtett területek, biodiverzitás)	nem releváns	nem releváns
Épített környezet, kulturális örökség	Növekszik az épített környezet, a burkolt felületek kiterjedése.	Törekedni szükséges a meglévő, de kihasználatlan, vagy nem kellő hatékonysággal használt épületek, infrastrukturális elemek használatára, a barnamezős elemek preferálására.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A környezeti hatások áttekintéséhez egy fenntarthatósági értékrendhez⁴ viszonyítjuk a megyei Területfejlesztési Program intézkedéseit. A fenntarthatósági értékrend esetében a Budapesti Corvinus Egyetem Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszéke által dokumentált, a VÁTI Nonprofit Kft. által javasolt eljárásrendet vettük alapul. Ezek alapján a fenntarthatósági értékrend az alábbiak szerint került kialakításra:

I. Stabil, önrendelkező, helyi erőforrásokra építő megye

I.1 Helyi erőforrások fenntartható használata

- helyi erőforrások alkalmazása
- fenntartható mezőgazdasági tevékenységek (talajvédelem, ökológiai gazdálkodás, GMO mentesség, öntözési rendszerek, nitrát és foszfor terhelés csökkentése, élelmiszer biztonság)
- fenntartható ipari tevékenységek (szennyvízmentes technikák, hulladékok felhasználása inputként, K+F)
- fenntartható ásványvagyon gazdálkodás
- helyi gazdasági kapcsolatok erősítése
- munkához való jutás, vállalkozói tevékenység ösztönzése
- erőforrás-hatékonyság növelése

I.2 Külső erőforrások fenntartható bevonása

- megyén kívüli gazdálkodással való összhang biztosítása
- külső energia bevonásának minimalizálása
- kölcsönösen előnyös erőforrás áramlás kialakítása
- jövedelem és tőke, tudás, anyag és energia helyben tartása

I.3 Fenntartható megyei önrendelkezés

- szubszidiaritásnak megfelelő döntéshozatal
- döntéshozatali kompetenciák fejlesztése

II. Együttműködő, partner, szolidáris megye

II.1 Együttműködés szomszédos megyékkel

- kölcsönösen előnyös hatások, együttműködések erősítése

II.2 Megyehatárt átlépő hatások kezelése

- káros anyag kibocsátások csökkentése
- megyehatárt átlépő negatív társadalmi, gazdasági, környezeti hatások enyhítése

III. Megújulni képes megye

III.1 Társadalmi megújulás

- integráció
- fenntartható fogyasztói szokások
- szemléletváltás (takarékoság)
- társadalmi együttműködések erősítése
- demográfiai megújulás
- generációk egymás mellett élése
- egészségmegőrzés, egészségtudatosság
- társadalmi minimumhoz való hozzáférés, önszerveződés támogatása, civil szféra erősítése
- kulturális értékmegőrzés, ápolás

⁴ Budapesti Corvinus Egyetem Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszéke által dokumentált, a VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. által javasolt eljárásrend, Veszprém Megye Területfejlesztési Konceptiója Környezeti Értékelés, 2013. alapján.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- éghajlatváltozásra való felkészülés (tájékoztatás, adaptáció)

III.2 Tudományos megújulás

- képzés, oktatás
- innováció serkentése
- K+F
- új tudományos és technológiai eredmények létrejöttének és alkalmazásának biztosítása

III.3 Környezeti megújulás

- biodiverzitás fenntartása
- éghajlatváltozás elleni küzdelem
- környezet eltartó képességének növelése
- felszíni és felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, jó állapota
- üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése
- szennyvízkezelés fejlesztése, természet-közi szennyvíztisztítás
- újra használat, újrahaznosítás, környezetbarát ártalmatlanítás, szelektív hulladékgyűjtés, energetikai hasznosítás, rekultiválás, lerakás csökkentése
- fosszilis energiarendszer felszámolása, energiafogyasztás csökkentése, megújuló energiák használata, helyi energiaforrások használata, építési szokások változtatása, energiahatékonyság fejlesztése, távfűtés rekonstrukciója
- környezeti informatikai és monitoring fejlesztés
- vízgazdálkodás (árvíz, belvíz, vízviszataratás)
- levegő és zajszennyezés csökkentése
- szennyező fizet elv, megelőzés elve
- kutatás+fejlesztés

IV. Fenntartható megyei térszerkezet

IV.1 Fenntartható térhasználat

- tudatos településfejlesztés (zöld területek védelme és növelése, barnamezős beruházások, erdőtársulások védelme, erdőgazdálkodás)
- Tisza-völgy komplex fejlesztése (táji rendszer működésének biztosítása, vízkészlet-gazdálkodás, árvízvédelem, ártéri tájgazdálkodás, nk.-i együttműködések)

IV.2 Közösségorientált fejlesztések

- közjavak elérhetőségének biztosítása, korlátozás mentessége, akadálymentessége
- közösségi értékek megőrzése, fenntartása

IV.3 Környezetorientált fejlesztések

- természetes ökoszisztémák működőképességének fenntartása
- természeti erőforrások védelme, jogi intézmények erősítése természeti erőforrások iránti igény csökkentése
- környezetkárosító, környezetszennyező tevékenységek csökkentése
- területhasználat racionalizálása (feldarabolás mentesség)
- hirtelen bekövetkező, nagymértékű látogatónépesség növekedés elkerülése

IV. 4. Fenntartható közlekedési rendszerek

- lehető legkisebb arányú tér és környezethasználatot igénylő közlekedési rendszer kialakítása
- közlekedési elérési idők csökkentése
- közlekedési igények helyben tartása
- közlekedésből származó kibocsátások

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- közösségi közlekedés fejlesztése
- közlekedési módok fejlesztésének sorrendisége (nem motorizált, közösségi, kombinált, egyedi motorizált)
- tranzitforgalom csökkentése különös tekintettel az áruforgalomra

A vizsgálat módszere a **fenntarthatósági mátrix** elkészítése, mely keretében a területfejlesztési célok értékelése történik meg a fenntarthatóság minősítésén keresztül. A mátrix soraiban a Koncepció célrendszere található, az oszlopokban pedig a fenntarthatósági kritériumrendszer szerepel. A kettő metszetében található maga az értékelés.

JNSZM TP prioritásait szolgáló intézkedések	I. Stabil, önrendelkező, helyi erőforrásokra építő megye			II. Együttműködő, partner, szolidáris megye		III. Megújulni képes megye			IV. Fenntartható megyei térszerkezet			
	I.1 ⁵	I.2	I.3	II.1	II.2	III.1	III.2	III.3	IV.1	IV.2	IV.3	IV.4
1.1 Üzleti környezet fejlesztése												
1.2. Vállalkozás- és befektetés ösztönzés												
1.3.Képzési struktúra hiányosságainak felszámolása												
1.4. A megye gazdaságát és vonzerejét erősítő turisztikai fejlesztés												
2.1. Nagytérségi közlekedési fejleszt.								!				!
2.2. Alsóbbrendű közlekedési inárasztúra hálózati elemek fejlesztése								!				!
2.3.Fenntartható közlekedés felt. megteremtése												
3.1. Agrárium versenyképességének javítása												
4.1 Zöldgazdaság feltételeinek megteremtése												
4.2. Integrált víz- és tájgazdálkodási programok												
5.1. Foglalkoztatási programok												
5.2. Lakosság oktatási, képzési eszközrendszer fejlesztése												

⁵ A fenntarthatósági értékrend elemeit a fejezet táblázat feletti része tartalmazza, a táblázatban a terjedelmi korlátok miatt az értékrend elemeinek neve nem, csupán az értékrend elemeinek sorszáma szerepel.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

5.3. Lakosság egészségi állapotának javulását szolgáló eszközr. fejl.												
5.4. Szociális ellátórendszer fejl.												
6.1. Települések fejlesztéseit és együttműködéseit célzó programok												
Jelmagyarázat: Szürke színű cella: fenntarthatósági értékrendnek megfelel Üresen hagyott cella: nincs közvetlen kapcsolódás Felkiáltó jel a cellában: fenntarthatósági értékrenddel kapcsolatos kockázat												

A mátrix alapján kapott eredményt megvizsgálva elmondható, hogy a megyei Program alapvetően figyelembe veszi a fenntarthatósági értékrendet, illeszkedik az ott megfogalmazott szempontokhoz, elvekhez, sehol **nem található feloldhatatlan ellentmondás** az értékrend, illetve a Program prioritásai, intézkedései között. Néhány esetben azonban szükséges felhívni a figyelmet olyan tényezőkre, melyekre a fejlesztések kidolgozása és megvalósítása esetén szükséges figyelni a fenntarthatóság biztosítása érdekében.

A fenntarthatósági mátrix vizsgálatokor megállapítható, hogy **a megyei Területfejlesztési Program mind a hat prioritása figyelembe veszi a fenntarthatósági értékrend elveit, szempontjait.** A kialakított prioritások, intézkedések jellegéből adódóan azonban nem azonos mértékű az illeszkedés. A legkevesebb illeszkedési pont a 2. Közlekedésfejlesztés prioritás intézkedéseiben található, míg a legmagasabb szintű egyezés a 3. Agrárium fejlesztése és a 4. Környezeti erőforrások hatékony megőrzése prioritás intézkedéseiben mutatható ki.

Az illeszkedés még azonos prioritásba tartozó intézkedések esetében sem teljes mértékben egyértelmű, hiszen például a 2. Közlekedésfejlesztés prioritás első két (2.1. és 2.2.) intézkedése tartalmaz a fenntarthatóság ellen és amellet ható beavatkozást is. Az autópályák, autóutak fejlesztése pl. nem feltétlenül hat a **közlekedésből származó kibocsátások csökkentése, a közösségi közlekedés fejlesztése, a közlekedési módok fejlesztésének fenntartható** (nem motorizált, közösségi, kombinált, egyedi motorizált) sorrendisége irányába, az ugyanezen intézkedés vasúti fővonal-fejlesztéseit lehetővé tevő beavatkozása azonban hozzájárul mindezekhez, sőt a kisebb arányú tér és környezethasználatot igénylő közlekedési rendszer kialakítására irányuló elvnek is megfelel.

Megint más megközelítést igényelnek pl. az 5. Esélyteremtő, befogadó, egészséges társadalom prioritásának intézkedései, hiszen míg az intézkedések többsége kisebb fokú kapcsolódást mutat, az 5.1. Intézkedés mind a I. Helyi erőforrásokra építő; az II. Együttműködő; a III. Megújulni képes és a IV. Fenntartható megye elveihez is illeszkedik.

Az 1. Gazdaságfejlesztés prioritás keretein belül jövőben megvalósításra kerülő beruházások esetében a majdani pályázati felhívások, támogatási rendszerek kialakításakor fontos szempont, hogy **olyan kiírások jelenjenek meg, melyek tartalmazznak előírásokat a fenntarthatósági szempontok alkalmazására** is, ezáltal a 2014-2020-as időszakban inkább környezetorientált fejlesztések valósulhassanak majd meg a megye gazdaságának fejlesztését célzó beruházásai közt is. Fontos, hogy a megyében megvalósuló gazdasági fejlődést célzó beavatkozások, legyenek azok akár ipari,

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

feldolgozóipari, gépipari, vagy bármilyen más ágra vonatkozók is, kellő figyelmet kapjanak a társadalmi, gazdasági szempontok mellett a környezeti is.

A fenntarthatósági mátrix értelmezéséhez hozzátartozik, hogy a felkiáltó jellel jelölt metszéspontok sem jelentik azt, hogy a fenntarthatósági értékrenddel ellentétes célok kerültek megfogalmazásra, csupán e célok esetén fokozottabban szükséges ügyelni a fenntarthatóságra, hiszen ezen figyelem nélkül kockázat jelenhet meg.

Az elvégzett Területi hatásvizsgálat során megállapítást nyert, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Program megvalósulása során tervezett előre látható beavatkozások várhatóan **nem okoznak nagyfokú környezetterhelést, illetve a természeti erőforrások jelentős igénybevételét.** A tervezett társadalmi, gazdasági célú beavatkozások inkább pozitív irányultságúak, nem váltanak ki olyan meghatározó befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartásokat, melyek a természeti erőforrások kimerítéséhez, vagy további jelentősen megterhelő környezetterhelő fejlesztéseket ösztönöznek, vagy kumulatív hatásokat váltanak ki.

Újabb környezeti konfliktusok megjelenésére, vagy meglévők nagyfokú felerősödésére nem kell számítani.

Környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek feltételeinek gyengítését vagy korlátozását előidéző prioritás nem került kialakításra.

A Program a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, terület felhasználási módtól való eltérés fenntartását vagy létrehozását nem idézi elő.

A nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására nem kerül sor a megyei Területfejlesztési program tervezett beavatkozási hatására.

4. Javaslat társadalmi, gazdasági, környezeti szempontú intézkedésre

4.1. A Program érvényesülése során fellépő, társadalomra, gazdaságra, környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vonatkozó javaslatok

Társadalmi, gazdasági szempontú intézkedések

Jász-Nagykun-Szolnok megye Területfejlesztési Programjának keretében megvalósuló fejlesztések esetében törekedni kell a minél nagyobb arányú munkahelyteremtésre, illetve előnyben kell részesíteni a magas hozzáadott értéket képviselő és helyben hagyományokkal rendelkező ágazatok, fejlesztések beruházásait.

A megvalósítandó beruházások során törekedni szükséges a helyi munkaerő minél nagyobb arányú igénybe vételére, illetve a helyi munkaerő képzettségének, tudásszintjének a megye munkaerő-piaci igényeihez igazítására.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A 2014-2020-as időszak elérhető fejlesztési forrásainak, támogatható tevékenységeinek, eszközrendszerének igénybe vételével szükséges a helyi termelők, helyi termékek helyi piacokon történő megjelenésének ösztönzése.

Erősíteni szükséges a megyén túlmutató kölcsönösen előnyös társadalmi, gazdasági és tudományos kapcsolatokat, együttműködéseket, hálózat-építéseket.

Törekedni kell a megyei népesség elvándorlásának csökkentését szolgáló intézkedések minél nagyobb arányú megvalósítására.

A környezeti szemléletformálás, a környezettudatos termelés és fogyasztás, illetve a vállalkozások környezettudatos fejlesztése erősítendő területként jelentkezik a megyei Területfejlesztési Programban.

Nagyobb figyelmet szükséges fordítani a megyei területfejlesztési program megvalósítása során a beltéri levegőminőség, a biológiai allergének, az élelmiszerbiztonság, illetve környezet-egészségügyi információs rendszer, illetve az ellenőrzött élelmiszerláncok vonatkozásában.

Környezeti szempontú intézkedések

A környezet állapotának és terhelhetőségének figyelembe vétele kiemelten fontos az infrastrukturális beavatkozás megvalósításakor, különösen akkor, ha már fennálló környezeti konfliktus, probléma is jelen van az adott területen.

A zöldmezős beruházások nagyságát és mértékét korlátozni szükséges a termőföld megőrzése, sokoldalú funkcióképességének fenntartása céljából. Amennyiben feltétlenül indokolt, és a beruházás megvalósítására kizárólag termőföldek igénybevételel kerülhet sor, törekedni kell arra, hogy az elsősorban a gyengébb minőségű termőföldeken valósuljon meg.

A természetes és természetközeli élőhelyek, illetve kedvező táji adottságok, táji örökségek megőrzése, a zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldfelületek növelése és minőségi javítása, az ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazásának előtérbe helyezése szükséges.

A megőrződött természetes élővilág, a védett természeti területek, a NATURA 2000 természet megőrzési és madárvédelmi területek, valamint az érzékeny természeti területek megóvása, az élővilág élettere szétszabdaldódásának gátlására továbbra is hatékony lépések megtétele szükséges.

A talajt és a felszín alatti vizeket veszélyeztető fontosabb tevékenységek, úgymint intenzív mezőgazdasági tevékenység, illetve az állattartó telepek üzemeltetése, fokozott ellenőrzése, illetve kialakításuknál, elhelyezésüknel korlátozása szükséges, különösen a megye nitrát-érzékeny területein, kapcsolva a tápanyag-és nyersanyag terhelés csökkentésével.

A felszín alatti vízkészletek csökkenésének mérséklése szükséges, az utánpótlódás mértékét meghaladó, évtizedek óta tartó túlzott kitermelés csökkentésével, illetve visszapótlásával.

A felszíni vizek minőségét nagyban meghatározó diffúz és koncentráltan bevezetett terhelések (pl. tisztított/tisztítatlan szennyvizek bevezetése) mérséklése, illetve folyamatos figyelemmel kísérése is szükséges a tervezett beavatkozások közt.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Az erdők sokfélesége és stratégiai erdővédelmi- fejlesztési megközelítések és beavatkozások jelenleg megfigyelhető, főként szociális, foglalkoztatás-növelő célzatú igényből történő beavatkozásai mellett a természetvédelmi szempontú megközelítések erősítése szükséges.

A közlekedési eredetű légszennyezés, illetve zajterhelés csökkentésére fejleszteni kell a közutak településeket elkerülő szakaszait, illetve tovább kell növelni a fenntartható közlekedési formákat a környezettudatos szemlélet kialakításával egybekötve.

A bezárt, régi lerakók biztonságba helyezéséről, rekultiválásáról és folyamatos monitorozásáról még évtizedekig gondoskodni kell. Szükséges elvégezni az új gyűjtési rendszer bevezetésére vagy a kezelési kapacitások fejlesztésére vonatkozó igények felmérését, a bezárásra kerülő hulladékkezelő létesítményeket, valamint a hulladékkezelési infrastruktúra továbbfejlesztésének lehetőségét.

Nagyobb figyelmet szükséges szentelni a felhagyott települési hulladéklerakók rekultivációjára, mely a hulladéklerakók közvetlen szomszédságában lakók egészsége mellett hosszabb távon az édesvízkészletek, a vízbázis megóvását, illetve a levegőt és a talajvizet károsító hatások csökkentését is szolgálja.

A hulladékkezelésben fontos mielőbb minél több hathatós lépést tenni a keletkező hulladékmennyiség csökkentésére, illetve a begyűjtés mértékének növelése mellett kiemelt jelentősége van a hulladékok hasznosításának, ártalmatlanításának is, továbbá a hulladékgazdálkodási tervezés területe is erősítendő a megyei Területfejlesztési programban.

A hulladékokra épülő feldolgozóiparban eddig még kiaknázatlan lehetőségek rejlenek, ezért célszerű megteremteni, illetve felgyorsítani az integrált hulladék újrahasznosító üzemek kialakításának lehetőségét.

Az energiagazdálkodás terén minden lehetséges eszközzel növelni szükséges az alternatív-és megújuló energiaforrások arányát.

Növelni szükséges a társadalom környezeti érzékenységet, szemléletformáló akciók beépítése szükséges mind az iskolarendszerű, mind az iskolarendszereken kívüli oktatás területén, illetve ki kell terjeszteni ezeket az akciókat a társadalom minden rétegére.

4.2. Javaslat olyan társadalmi, gazdasági, környezeti szempontokra, intézkedésekre, melyeket más tervek, illetve programok esetében figyelembe kellene venni

A Jász-Nagykun-Szolnok megye Területfejlesztési Programjában felvázolt fejlesztési célok, igények és tervezett beavatkozások megvalósulása jelentős forrásokat igényel. A 2014-2020-as európai uniós költségvetési ciklusban megszerezhető fejlesztési források minél nagyobb arányú felhasználása érdekében nemcsak a Terület és Településfejlesztési Operatív Program, hanem az ágazati operatív programok nyújtotta lehetőségeket is minél teljesebben ki kell használni.

A megye tervezett fejlesztéseinek megvalósításához forráskeretet biztosító **operatív programokban, illetve az azokból levezetett pályázati kiírásokban, támogatási rendszerekben mind nagyobb teret szükséges biztosítani a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatósági szempontoknak.**

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A jövőben támogatási rendszerek, pályázati felhívások, kiválasztási szempontrendszerek kialakításakor fontos szempont, hogy olyan kiírások jelenjenek meg, melyek tartalmaznak vállalandó előírásokat, kritériumokat a fenntarthatósági szempontok alkalmazására, nemcsak a megvalósítás, hanem a tervezés időszakában is.

A tervezett beavatkozások fontosabb és számszerűsíthető társadalmi, gazdasági, környezeti hatásait, illetve a vállalt fenntarthatósági szempontok megvalósulását, nyomon követését szolgáló, egymással kommunikáló **monitoring és információs rendszerek** kiépítése, fejlesztése szükséges, különösen a vízi környezeti problémák monitoringozása terén.

Mind teljesebb és naprakész, **több megyével való együttműködést is lehetővé tevő akció- és cselekvési tervek kidolgozása** szükséges annak érdekében, hogy az esetlegesen fellépő, megyehatárt átlépő káros környezeti hatások minimalizálása összefogással mind hatékonyabb és gördülékenyebb legyen. Különösen fontos ezt kiterjeszteni a veszélyes anyagok és veszélyes készítmények káros hatásainak kezelése, a környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés területére.

A munkaügyi központok és/vagy megyei önkormányzatok által kialakítandó munkaerő-piaci jelenlétet növelő foglalkoztatási programok kialakításakor preferálni szükséges a felhagyott területeken, árterekben, a mezőgazdasági termelésre nem, vagy nem megfelelő mértékben alkalmas területeken a jelentős élőlomka-igényű fásítási, erdőtelepítési-művelési, táj-rehabilitációt, művelési ág váltást szolgáló, vagy a meglévő vízelvezető rendszerek karbantartását célzó foglalkoztatási- és közmunkaprogramok.

5. Összefoglalás

A területfejlesztés rendszerének megújítása keretében a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január elsejei hatályba lépésével a területfejlesztési feladatok területi szinten a megyei önkormányzatok hatáskörébe kerültek. Ezen feladataik közt a megyei önkormányzatoknak a **2014-2020-as időszakra való felkészülés jegyében el kellett készíteniük** a szükséges helyzetfeltáró munkarészeket, és az arra épülő megyei területfejlesztési koncepciójukat és **megyei területfejlesztési programjukat** a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet rendelkezéseinek megfelelően.

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet értelmében a megyei területfejlesztési koncepcióra és a **megyei területfejlesztési programra területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálatnak kell készülnie**. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Önkormányzat felkérésére e dokumentumot az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. készítette el.

A Területi hatásvizsgálat tartalmára vonatkozóan a **218/2009. (X.6.) Kormányrendelet** 9. számú mellékletében foglaltak, valamint a **2/2005. (I.11.) Kormányrendelet** 4. számú mellékletében foglaltak **szolgáltatott követelményeket**. Mindezek kiegészítéseként, illetve a szükséges nagyfokú **partnerség** szellemében megkértük a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 3. számú mellékletében szereplő, a nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetében megjelölt szervezetek (felügyelőségek, a nemzeti parki igazgatóságok és a megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervei) véleményét is, majd ezek után készítettük el jelen dokumentumot.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

A környezeti hatásvizsgálat a tervezésnek egy olyan eleme, mely lehetőséget teremt arra, hogy a **környezeti, fenntarthatósági szempontokat esetleg gyengítő célokat, a környezetre kockázatot jelentő beavatkozásokat** már a Program kidolgozása során feltárja és javaslatokkal segítse kidolgozóit e szempontok figyelembevételére.

Jelen dokumentumban megtörténik a megye jelenlegi társadalmi, gazdasági, környezeti állapotának, illetve a megyei Területfejlesztési program prioritás rendszerének, továbbá a két rendszer hatásainak bemutatása. A jelenlegi állapotok bemutatása azért fontos, hogy láthatóvá váljék, hogy milyen kiindulási helyzetben jelennek meg a Területfejlesztési program prioritásai, beavatkozásai, és így milyen változások, hatások következhetnek be.

A várható társadalmi, gazdasági és környezeti hatások feltárását követően meg történik az esetleges negatív hatások megelőzésére, mérséklésére, illetve a pozitív hatások erősítésére irányuló javaslatok megfogalmazása.

Alkalmazott módszer volt továbbá egy **fenntarthatósági értékrendhez igazodó illeszkedésvizsgálat**, úgynevezett **fenntarthatósági mátrix** készítése is, melynek segítségével feltárhatók azok a prioritások, melyek mentén esetleg nagyobb valószínűséggel jelenhetnek meg kockázatok.

Az elvégzett vizsgálatok eredményeként **megfogalmazásra kerültek társadalmi, gazdasági és környezeti szempontú javaslatok, illetve olyan észrevételek, melyek figyelembe vétele más releváns, kapcsolódó tervek, programok készítése és megvalósítása során is fontos.**

A területi hatásvizsgálatot elvégezve az alábbi megállapítások tehetők a megyei Területfejlesztési Program megvalósítása kapcsán várható hatások tekintetében:

- a megyei Területfejlesztési Program alapvetően figyelembe veszi a fenntarthatósági értékrendet, illeszkedik az ott megfogalmazott szempontokhoz, elvekhez, sehol **sem található feloldhatatlan ellentmondás** az értékrend, illetve a Program prioritásai, intézkedései között.
- a megyei Területfejlesztési Program **mind a hat prioritása figyelembe veszi a fenntarthatósági értékrend elveit, szempontjait.** A kialakított prioritások, intézkedések jellegéből adódóan azonban nem azonos mértékű az illeszkedés. A legkevesebb illeszkedési pont a 2. Közlekedésfejlesztés prioritás intézkedéseiben található, míg a legmagasabb szintű egyezés a 3. Agrárium fejlesztése és a 4. Környezeti erőforrások hatékony megőrzése prioritás intézkedéseiben mutatható ki.
- a tervezett prioritások beruházásai várhatóan **nem okoznak nagyfokú környezetterhelést, illetve a természeti erőforrások jelentős igénybevételét.** A nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására nem kerül sor.
- A tervezett prioritások, beavatkozások inkább pozitív irányultságúak, **nem váltanak ki olyan meghatározó befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartásokat, melyek a természeti erőforrások kimerítéséhez, vagy további jelentősen megterhelő környezetterhelő fejlesztéseket ösztönöznek,** vagy kumulatív hatásokat váltanak ki.
- Újabb környezeti konfliktusok megjelenésére, vagy meglévők nagyfokú felerősödésére nem kell számítani.
- **Környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek feltételeinek gyengítését vagy korlátozását előidéző prioritás nem került kialakításra.**

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

- A megyei Területfejlesztési Program a helyi adottságoknak megfelelő **optimális térszerkezettől, terület felhasználási módtól való eltérés fenntartását vagy létrehozását nem idézi elő.**

A hatások felmérése után a Program érvényesülése során várhatóan fellépő, társadalomra, gazdaságra, környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vonatkozó-, illetve olyan **javaslatok kerültek megfogalmazásra**, melyeket más tervek, illetve programok esetében lenne szükséges figyelembe venni.